

Vaarinkangas, Puolanka

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on vastaanottanut 19.1.2022 Pohjan Voima Oy:n ja Taaleri Energia Oy:n hankekehitysyhtiö Haarasuonkankaan Tuulipuisto Ky:n laatiman ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman Puolangan Vaarinkankaan tuulivoimahankkeesta.

HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Vaarinkankaan tuulivoimahanke, Puolanka

Hankkeesta vastaava

Haarasuonkankaan Tuulipuisto Ky

Pohjan Voima Oy

Tomi Mäkipelto

tomi.makipelto@pohjanvoima.fi

puh. 050 370 4092

c/o Taaleri Energia Oy

Pauli Maaninka

pauli.maaninka@taaleri.com

puh. 050 527 5550

Yhteysviranomainen

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

PL 115, 87101 Kajaani

Emma Keränen

emma.keranen@ely-keskus.fi

p. 0295 027 626

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Pohjan Voima Oy:n ja Taaleri Energia Oy:n omistama hankekehitysyhtiö Haarasuonkankaan Tuulipuisto Ky suunnittelee tuulivoimahanketta Puolangan kunnan lounaisosaan. Hanke sisältää tuulivoimapuiston ja sen sähkönsiirron. Tuulivoimapuiston hankealue on noin 20 km² ja se sijaitsee noin 24 kilometriä Puolangan taajama-alueesta lounaaseen ja noin 22 kilometriä Vaalan taajama-alueesta koilliseen.

Hankealueelle suunnitellaan enintään 12 tuulivoimalan rakentamista. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho noin 6–14 MW. Tuulivoimapuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Etäisyys alustavilta tuulivoimalapaikoilta loma-asutukseen tai vakituiseen asutukseen on vähintään kaksi kilometriä. Hankealueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja. Hanke edellyttää tuulivoimaosayleiskaavan, jonka laatiminen on käynnistynyt. Kaavoitus etenee rinnakkain YVA-menettelyn kanssa. Osayleiskaavoituksessa hyödynnetään YVAssa tuotettua tietoa.

Hankkeen vaihtoehdot:

VE0: Hanketta ei toteuta eli tuulivoimapuistoa ei rakenneta.

VE1: Rakennetaan enintään 12 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho noin 6–14 MW. Sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein, jotka sijoitetaan huoltotiestön yhteyteen.

VE2: Rakennetaan enintään 9 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho noin 6–14 MW. Sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein, jotka sijoitetaan huoltotiestön yhteyteen.

Sähkönsiirron vaihtoehdot:

SVE0: Hanke liitetään Haarasuonkankaan tuulivoimahankealueelle rakennettavalle sähköasemalle maakaapeleilla.

SVE1: Rakennetaan sähköasema hankealueelle ja uusi 400 kV -voimajohto, jonka pituus on noin 14 kilometriä. Verkkoliityntäpiste on Fingridin Lumimäen sähköasemalla Nuojuankangas-Seitenoikea 400+110 kV -voimajohdon (suunnittelussa) varressa.

SVE2: Rakennetaan sähköasema hankealueelle ja uusi 400 kV -voimajohto, jonka pituus on noin 19 kilometriä. Verkkoliityntäpiste on Fingridin Lumimäen sähköasemalla Nuojuankangas-Seitenoikea 400+110 kV -voimajohdon (suunnittelussa) varressa.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Haarasuonkankaan Tuulipuisto Ky on 4.10.2023 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely)

toimittamalla Kainuun elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (jäljempänä ELY-keskus) Vaarinkangas hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan hankeluettelon kohdan 7 e perusteella. Kyseessä on tuulivoimahanke, jonka yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. Lisäksi sähkönsiirron vaihtoehtoja, lukeutuu edellä mainitun hankeluettelon kohdan 8 b piiriin yli 220 kilovoltin maanpäällisten johtojen yli 15 kilometrin pituuden osalta.

ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomainen järjesti ennakoneuvottelun 15.11.2023, edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakoneuvottelussa oli osallisia seuraavista organisaatioista: Kainuun ELY-keskus, Puolangan kunta, Vaalan kunta, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Suomen Metsäkeskus, Kainuun ympäristöterveyspalvelut, Kainuun Museo, Pohjan Voima, AFRY Finland Oy ja Kainuun liitto.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman tiedottamisesta ja kuulemisesta säädetään YVA-lain 17 ja 20 §:ssä sekä valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017, YVA-asetus) 5 §:ssä.

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olostä sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 4.10.2023 - 2.11.2023. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/ ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/vaarinkangastuulivoimaYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Puolangan, Vaalan ja Paltamon kunnalle julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olostä sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Kainuun Sanomat, Puolanka-lehti, Tervareitti- ja Väylä- lehdissä 4.10. ja 5.10.2023 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmasta on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa seuraavissa paikoissa: Kainuun ELY-keskus, Paltamon kunnantalo, Puolangan kunnankirjasto, Puolangan kunnanvirasto, Vaalan kunnankirjasto ja Vaalan kunnanvirasto.

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 25.10.2023 klo 17.00–19.00 Puokion kylätalolla osoitteessa Vaalantie 240/Vanhanrannantie 2, 89210 Puokiovaara. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteyksin. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä 13 henkilöä ja mukana etäyhteydellä noin 11 kuulijaa. Yleisötilaisuudessa esiin nousseita asioita olivat mm. Vaarinkankaan ja muiden alueelle suunnittelussa olevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset ja esimerkiksi maisemavaikutusten tarkastelu, maa- ja metsätalousministeriön valmisteleva metsäpeurakannan hoitosuunnitelman huomioimista hankkeessa. Lisäksi kysyttiin, miten metsästysseurat voivat toimittaa tietoa hankealueesta ja mitä tarkoitetaan tässä tapauksessa hankealueella. Puheenaiheena oli myös, miten kunta hyötyy tuulivoimahankkeesta ja millainen prosessi mahdollistaa hankkeen toteutumisen ja oikeuden pystyttää tuulivoimaloita. Kysymyksiä esitettiin myös siitä, miten hanke tulee vaikuttamaan internetyhteyksiin ja alueen houkuttelevuuteen loma-asutuksien kannalta. Lisäksi esitettiin kysymyksiä siitä, arvioidaanko vaikutuksia karja-maitotiloihin, miten asukaskyselyt toteutetaan, maavuokrasopimusten tekemisestä ja kuinka kauan kestää, että tuulivoimalat alkaa tuottamaan taloudellisesti. Puheenaiheen oli myös mahdolliset yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa ja maisemaselvitykset ja havainnekuvien paikat.

ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Näitä tahoja olivat:

ANS Finland Oy
Cinia Group Oy
Digita Networks Oy
DNA Oy
Elenia Oy
Elisa Oy
Fingrid Oy
Ilmatieteenlaitos
Kainuun liitto
Kainuun Lintutieteellinen yhdistys ry
Kainuun Museo
Kainuun pelastuslaitos
Kainuun ympäristöterveyspalvelut
Kajave Oy
Liikenne- ja turvallisuusvirasto Traficom
Luonnonvarakeskus LUKE
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
Metsähallitus

5.10.2023

Metsänhoitoyhdistys Kainuu ry
Metsästäjäliitto Kainuun piiri
Suomen Metsäkeskus
Oterman Metsästysseura
Paltamon kunta
Paltamon riistanhoitoyhdistys
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys
Pohjois-Pohjanmaan museo
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Puokion kyläyhdistys ry
Puokion metsästäjät ry
Puolangan kunta
Puolangan riistanhoitoyhdistys
Puolustusvoimat
Riistakeskus Kainuu
Suomen Erillisverkot Oy
Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
Telia Finland Oy
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Vaalán kunta
Vaalán riistanhoitoyhdistys
Väylävirasto

Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 22 lausuntoa ja 3 mielipidettä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta

www.ymparisto.fi/vaarinkangastuulivoimaYVA. Verkkosivuilla julkaistuja lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

TUKES toteaa, että heillä ei ole lausuttavaa Vaarinkankaan YVA-ohjelmasta kemikaaliturvallisuuslainsäädännön (390/2005) näkökulmasta. Myös Suomen Erillisverkot toteaa, että heillä ei ole Vaarinkankaan hankkeen osalta huomautettavaa.

Osallistaminen ja vuorovaikutus

Terveysturvallisuusviranomainen toteaa lausunnossaan, että arvioinnin tueksi toteutettava asukaskysely tulee ulottaa riittävän kauas, tässä hankkeessa myös kunta-/maakuntarajan yli.

Terveysturvallisuusviranomainen lisää, että asukaskysely toteutettuna

pelkästään sähköisesti ei tavoita kaikkia osallisia, joten vaihtoehtoiseen menetelmään tulee myös panostaa.

Sähkönsiirto

Fingrid huomauttaa, että voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. YVA-ohjelman mukaan kaksi sähkönsiirtoreitin vaihtoehtoa sijoittuvat uuteen maastokäytävään. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää erityisen tärkeänä suunnitella hankkeen sähkönsiirtoa yhteistyössä alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa sähkönsiirron vaikutusten minimoimiseksi ja YVA-ohjelman mukaan näin on alustavasti tarkoitus tehdä.

Vaalan kunta toteaa lausunnossaan, että samalla hankekehitysyhtiöllä on hankkeet kahden eri kunnan puolella, ja kuntarajalla kulkee myös kahden maakunnan raja. Molempien maakuntien vaihekaavoissa korostetaan sitä, että lähekkäin sijoittuvien tuulivoimahankkeiden energiansiirtoyhteydet on ensisijaisesti pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Vaalan kunta lisää, että kuten OAS:ssa mainitaan, näissä kiinteässä yhteydessä toisiinsa olevissa hankkeissa on tarkoituksena hyödyntää samoja ulkoisen sähkönsiirron ratkaisuja. Lähistöllä etenee kuitenkin myös useita muiden toimijoiden hankkeita, joten yhteistoiminta hankkeissa ja erityisesti sähkönsiirron osalta tulee toteuttaa tarkasti harkiten, maakuntakaavojen esiin nostamia periaatteita noudattaen.

Maa- ja kallioperä

Törmänmäen kyläyhdistys kommentoi, että perustukset muuttavat maaperägeologisesti jalusta-alueet totaalisesti ja lopullisesti. Kyläyhdistys lisää, että voimalan perustukset puretaan räjäyttämällä tai ne jätetään maahan.

Pohja- ja pintavedet

Kainuun lintutieteellinen yhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry (jäljempänä luonnonsuojeluyhdistykset) toteavat, että välittömästi tuulivoimapuiston koillispuolelle sijoittuu Kiiskisvaaran pohjavesialue, jonka laatua hanke ei saa vaarantaa. Luonnonsuojeluyhdistykset lisäävät, että Otermajärveen virtaava Tervajoki on uomaltaan luonnontilainen ja on saanut arvoluokakseen 2, erityisen tärkeä kohde.

Törmänmäen kyläyhdistys nostaa esiin betonikorroosion vaikutuksen pohjavesistöön. Yhdistys kommentoi myös, että voimalan perustusten käyttöikä on n. 50 vuotta, jonka jälkeen ne on purettava räjäyttämällä tai ne jätetään maahan, jolloin betoni-rautakorroosio turmelee pohjavedet.

Luonto

Luonnonsuojeluyhdistykset toivovat luonnon kestävyys ja monimuotoisen lajiston säilymisen kannalta mahdollisimman vähäistä uusien teiden ja voimajohtolinjojen rakentamista.

Törmänmäen kyläyhdistys kommentoi, että Lajitieto.fi sivusto ei anna missään määrin luotettavaa kuvaa alueella esiintyvistä eläimistä. Kyläyhdistyksen mukaan paikalliset ovat kirjanneet sinne havainnoistaan vain murto-osan. Kyläyhdistys lisää lausunnossaan, että esimerkiksi saukko, lepakko, liito-orava, ilves ja ahma ovat usein tavattuja lajeja Törmänmäen alueella noin 10–20 km Vaarinkankaasta itään.

Linnusto

Luonnonvarakeskus (Myöhemmin Luke) huomauttaa linnustokartoitusten osalta, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Luke toteaa, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Lisäksi koppeloiden pesimädispersaali soidinten ympärillä määrittää paikallisesti alueen metsokannan, ei pelkästään soivien koiraiden määrä yhdellä soidinalueella. Soidinselvitysten tulokset tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Luonnonsuojeluyhdistykset huomauttavat lausunnossaan, että molempien voimalinjavaihtoehtojen eteläisin osa sijaitsee linnuston näkökulmasta erittäin lähellä Joutensuota, jonka pesimälinnustoonkuuluvat muun muassa kurki, metsähanhi ja äärimmäisen uhanalainen suokukko.

Luonnonsuojeluyhdistykset lisäävät, että muun muassa lintujen törmäämistodennäköisyys johtoihin kasvaa merkittävästi, mikäli sähkönsiirtoa varten rakennetaan kymmeniä kilometrejä uusia 110 kV:n tai jopa 400 kV:n voimajohtolinjoja.

Törmänmäen kyläyhdistys toteaa lausunnossaan, että alueen mainitaan kuuluvan samoin maakotkan ja muuttohaukan reviirialueeseen. Laamasen Likolahden rannalla sijaitsi ainakin vielä kymmenkunta vuotta sitten kalasääsken pesä. Kyläyhdistys toteaa, että alueella tavattavat petolintulajit kuten kotka, kalasääksi ja haukat eivät kuitenkaan ole missään määrin sopeutuneet teollisesti rakennettuun elinympäristöön.

Kyläyhdistys on huolissaan, mitä tapahtuu alueen kalasääskille, kotkille ja metsähanhille, viitaten tutkimuksiin, joissa tuulivoimala-alueella 75 % petolinnuista katosi ja 2 kuukauden seuranta-ajalla 70 lepakkoa katosi.

Eläimistö

Luke huomauttaa, että hankealueella voi esiintyä kaikkia neljää suurpetoa ja hankealueelle voi sijoittua metsäpeuran lisääntymisalueita. Hankealue sijoittuu Kemilän ja Kivesjärven susilaumojen reviirille. Metsäpeuran elinoloja vastaavissa olosuhteissa tehdyissä porotutkimuksissa on tuulivoimalla havaittu negatiivinen vaikutus erityisesti porojen lisääntymisaikana, jolloin rakennusaikaisen ja operatiivisen vaiheen vaikutus saattoi ulottua useiden kilometrien päähän. Luke näkee, että nykyinen tuulivoimarakentaminen ja sen jatkosuunnitelmat saattavat muodostaa vakavan uhan koko metsäpeurakannan elinvoimaisuudelle yhdessä muiden muutostekijöiden kanssa.

Luke huomauttaa, että yksittäisten lumijälkilaskentojen sijaan tulisi tehdä selvityksiä, joissa huomioidaan vuodenaikaisuus. Metsäpeuran osalta Luke näkee puutteena, että jälki-inventoinnit on suunniteltu tehtäväksi talvella, jolloin peurat eivät ole alueella. Suden osalta Luke tuo esille, että keväällä susi huolehtii reviirin rajoista ja pyrkii saalistamaan tehokkaasti, jotta olisi mahdollisimman hyvässä kunnossa pentujen syntyessä. Tällöin suden esiintymistä ohjaa saaliseläinten sijainti enemmän kuin pesimäalueiden sijainnit.

Luonnonsuojeluyhdistykset toteavat, että Vaarinkankaan hankealue kuuluu kaikkien neljän suurpedon esiintymisalueeseen. Koko tuulivoimapuiston hankealue ja sähkönsiirtoreitit sijaitsevat tunnettujen ja tällä hetkellä käytössä olevien susireviirien alueilla. Toteutuessaan hanke häiritsisi susien lisääntymistä ja elinmahdollisuuksia alueella. Luonnonsuojeluyhdistykset huomauttavat myös, että metsäpeuran esiintymistä alueella ei tule vaarantaa. Luonnonsuojeluyhdistykset huomauttavat myös, että EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajisto hankealueella tulee selvittää tarkasti eikä yksi maastokausi anna riittävän tarkkaa tietoa.

Puokion Metsästäjät huomauttavat, että YVA-ohjelmassa ei ole myöskään otettu huomioon Maa – ja metsätalousministeriön laatimaa metsäpeurakannan suojeluhoitosuunnitelmaa. Mielestämme Vaarinkankaan ja Ukonkankaan alueet toteutuessaan katkaisevat länsi -itä suuntaisen ekologisen käytävän. Puokion Metsästäjät lisäävät, että heidän tietojen mukaan voimala -alueen vieritse virtaavassa Tervajoessa on tavattu luonnonvaraista lohta ja harjusta. Koska hankealueelta ohjautuu valumavesiä kyseiseen jokeen, tulee joen kalakantaa selvittää ja

5.10.2023

tarvittaessa tehtävä tarvittavat hoitosuunnitelmat joen nykytilan säilyttämiseksi.

Törmänmäen kyläyhdistys kommentoi, että tuulivoimapuisto ja sähkölinjat estävät metsäpeuran leviämistä vastoin kannanhoitosuunnitelmaa. Poronhoitoalueen ja Oulujärven väliset tuulivoimalapuistohankkeet mukaan lukien voimalinjat tulevat toteutuessaan sulkemaan lopullisesti mahdollisuuden, että Kainuun ja Suomenselän populaatiot kohtaisivat Oulujärven ja poronhoitoalueen välisessä metsä- ja suoalueilla. Törmänmäen kyläyhdistys lisää myös, että alue kuuluu susilauman reviiriin.

Suojelualueet

Luonnonsuojeluyhdistykset huomauttavat, että sähkönsiirron reittivaihtoehto SVE1 sijoittuu noin 100 metrin etäisyydelle ja vaihtoehto SVE2 noin 700 metrin etäisyydelle Joutensuon Natura-alueesta. Molempien voimalinjavaihtoehtojen eteläisin osa sijaitsee linnuston näkökulmasta erittäin lähellä Joutensuota, jonka pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa kurki, metsähanhi ja äärimmäisen uhanalainen suokukko.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Puokion Metsästäjät toteaa, että metsästyslain 8 § mukaan paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus valtion mailla ja Vaarinkankaan alue on seuran jäsenten aktiivisessa käytössä. Puokion Metsästäjät huomauttavat, että heidän käsityksen mukaan tuulivoimaloiden tulo rajoittamaan metsästysoikeutta riskien välttämiseksi, koska latvalinnustuksessa ja hirvijahdissa käytetyt luodikkoaseiden luodit voivat ohilaukauksen seurauksena osua taustalla oleviin tuulivoimarakenteisiin.

Talous ja elinkeinot

Puokion Metsästäjät kommentoivat, että voimala-alueen vaikutuspiirissä sijaitsee kaksi isoa maitotilaa: Milkki Oy ja Maitopisara Oy, joita ei Puokion Metsästäjien mukaan huomioitu YVA-ohjelmassa. YVA-ohjelmassa ei ole kuvausta siitä, miten varaudutaan näiden tilojen toimintaedellytysten turvaamiseen.

Maisema, kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset

Kainuun liitto toteaa, että hankealueella ei sijaitse valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita tai arvokkaita maisemia. Puolangan kulttuuriympäristöohjelmassa Puokion kylä on kuitenkin luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja on siksi syytä ottaa hankkeessa huomioon. Puokion vaara-asutus on aiemmin Kainuun maakuntakaavassa

2020 osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurihistorialliseksi alueeksi, mutta Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 merkintä on kumottu. Puokionvaaran kyläkeskus muodostaa kuitenkin tiiviin ja selkeärajaisen kyläkokonaisuuden ja alueelle leimallista on asutuksen levittäytyminen vaaraa ympäröivien järvien rantaan.

Kainuun liitto huomauttaa, että Vaarinkankaan tuulivoimapuisto muodostaa yhdessä Vaalan kunnan puolelle suunniteltujen Haaransuonkankaan ja Turkkiselän sekä Paltmoon suunnitellun Takiankankaan tuulivoimapuistojen kanssa suuren yhtenäisen alueen, jolloin tuulivoimaloista voi tietyistä paikoista tarkasteltuna tulla varsin hallitseva osa maisemaa. Vaarinkankaan YVA-ohjelmassa voimaloiden enimmäiskorkeudeksi on määritetty 350 metriä. Voimaloiden matalampi korkeus voisi olla yksi keino lieventää tuulivoimapuiston haitallisia vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Kainuun Museo toteaa että, arkeologinen inventointi hankealueella ja suunnitelluilla sähkönsiirtolinjoilla on tarpeen. Kainuun museo lisää, että arkeologiset muinaisjäännökset on huomioitava kaikissa tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtoreittien rakentamisen ja käytön vaiheissa, kuten esimerkiksi pylväiden sijoittelussa tai maakaapeloinneissa. Myös väliaikaiset ajoreitit, metsänhakkuut ja raivaukset, voivat vahingoittaa arkeologista kulttuuriperintöä.

Museo ja tiedekeskus Luuppi (myöhemmin Luuppi) toteaa, että Vaarinkankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmassa paikallisesti merkittäviä kulttuuriympäristön kohteita ei ole vielä selvitetty ja nämä tulee selvittää ja arvioida hankkeen vaikutus niihin. Luuppi muistuttaa, että Vaalan kunnassa Oterman kylän alueella sekä Oulujärven pohjoisrannalla sijaitsee runsaasti sekä maakunnallisesti että paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Luuppi lisää, että Vaarinkankaan tuulivoimahankkeen maisemallisia vaikutuksia tulee erityisesti selvittää Manamasalon kulttuurimaisemien valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta sekä Säräisniemen maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen osalta.

Ihmisten elinolot, viihtyisyys ja virkistyskäyttö

Törmänmäen kyläyhdistys kommentoi, että on täysin ennakoitavissa, että tuulivoimapuistojen vaikutusalueella asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuntojen jälleenmyyntiarvo ja vakuusarvo romahtaa ja laskee vähintäänkin useita kymmeniä prosentteja – lähimpänä voimaloita käytännössä nollautuneet. Törmänmäen kyläyhdistys lisää lausunnossaan, että nykyisten vapaa-ajan asuntojen virkistyskäyttömahdollisuudet leikkautuvat kuten myös (ranta)rakennusoikeudet. Kyläyhdistys lisää, että hanke merkitsee valtavaa tulonsiirtoa lähialueen kiinteistönomistajien kustannuksella tuulivoimayhtiölle, kunnalle ja muutamille maanomistajille.

5.10.2023

Kyläyhdistys lisää, että niin kaava- kuin YVA-suunnitelmista puuttuu, miten tätä kompensoidaan vaikutusalueen kiinteistönomistajien enemmistölle.

Törmänmäen kyläyhdistys toteaa, että Törmänmäkeen on luettu kuuluvaksi myös Kallion, Tulijärven, Karhumäen ja Ketokylän kyläkulmat, Paakanan seutu ja Heiluanjärvi. Törmänmäen Kyläyhdistyksen alueella on asuinrakennuksia noin 200, samoin vakituisia asukkaita - vapaa-ajan asuntoja noin 400, mikä pitää sisällään ainakin tuhatkunta vapaa-ajan asukasta. Vaarinkangas sijaitsee alle 10-15 km:n päässä Törmänmäen kylään kuuluvasta Paakanan seudusta ja alle 20 km:n päässä Törmänmäen kylämaalta.

Terveys

Terveydensuojeluviranomainen huomauttaa, että tuulivoimaloiden valojen käyttö ja käyttäytyminen tulee edellyttää sellaiseksi, että ihmisten terveyteen mahdollisesti vaikuttavat tekijät, kuten esim. vilkkuvat valot, minimoidaan käytettäväksi vain silloin, kun se on välttämätöntä esimerkiksi lentoliikenteen vuoksi. Melu- ja välkevaikutukset tulee ottaa huomioon vaikutuksia arvioitaessa ja varsinkin mikäli tuulivoimaloiden koko tulee muuttumaan aiemmin selvitetystä.

Terveydensuojeluviranomainen lisää, että tuulivoimaan liittyvät vaikutukset koetaan asukkaiden toimesta aina merkittäviksi, vaikka haitallisia vaikutuksia pyritään hallitsemaan ja lieventämään. Yleisesti ottaen vaikutuksia arvioitaessa on huomioitava, että terveysvaikutuksia voi syntyä, vaikka mittaustulokset ja mallinnukset osoittavat ohje- tai raja-arvojen vähäisen alittumisen.

Törmänmäen kyläyhdistys kommentoi, että roottorin lapoja joudutaan vaihtamaan kulumisen vuoksi ja lisää, että tuulieroosio irrottaa yhden voimalan roottorin lavoista vuodessa jopa kymmeniä kilogrammoja muovin mikro- ja nanohiukkasia luontoon, mikä 300 voimalan osalta jo 20 vuodessa merkitsisi satoja tuhansia kilogrammoja, joka siirtyisi veden, marjojen, kalan ja riistan kautta viimein ihmisiin. Törmänmäen kyläyhdistys lisää, että nestemäisiä kemiallisia aineita pisaroisi ja leviäisi ympäristöön 300 voimalasta 20 vuodessa merkittävä haitallinen määrä.

Liikenne ja tiestö

Fintraffic Lennonvarmistus Oy toteaa, että Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut lausunnon liikenteellisestä näkökulmasta. Liikenne- ja infrastruktuuri – vastualue toivoo, että liikenneosiossa esitetään kartalla arvioidut erikoiskuljetusten reitit, maa-aines ja betonikuljetusreitit ja liikenneosiossa huomioidaan suurten

erikoiskuljetusten vaatimukset ja huomauttaa, että YVA-selostuksesta on tärkeää käydä ilmi, mitä kautta kulku hankealueelle tapahtuu maanteiltä.

Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualueen näkemyksen mukaan liikennevaikutusten osalta arviointimenetelmät on kuvattu suppeasti. Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualue huomauttaa, että liikennevaikutuksia tulee arvioida paitsi liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden, myös teiden ja siltojen kunnon näkökulmasta. YVA-selostuksessa tulee vaikutukset arvioida tuulivoimapuiston rakentamiseen liittyen käytettävien kuljetusreittien mm. maa-aines-, betoni- ja erikoiskuljetusten osalta. Mikäli maa-aineksia ei saada hankealueelta, on YVA-selostuksessa syytä esittää kartalla myös todennäköisimmät maa-ainesten ottoalueet hankealueen ympäristössä.

Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualue pitää tärkeänä, että hankealueelle johtavien teiden ja kuljetusreittien osalta YVA-selostuksessa arvioidaan vaikutuksia teiden varsilla olevan asutuksen ja muiden häiriintyvien kohteiden näkökulmasta. On tärkeää tunnistaa liikenneturvallisuuden tai liikenteen sujuvuuden näkökulmasta mahdolliset ongelmalliset paikat. Siltojen korkeus- ja painorajoitukset tulee huomioida kuljetusreittejä suunniteltaessa. Kuljetusten ajoittuminen kelirikkoaikaan vaikuttaa merkittävästi tieverkon vahvistustarpeeseen. Hankkeen aiheuttaman liikenteen vaikutukset tiestön ja siltojen kantavuuteen tulee arvioida sekä määrittää mahdolliset rakentamis-, vahvistamis- ja parantamistarpeet sekä mahdolliset liittymien ja kaarteiden leventämistarpeet. Parantamistarpeiden arvioinnissa on huomioitava hankealueen sisäisen tiestön lisäksi aluetta ympäröivä, kuljetuksiin käytettävä tiestö sekä erikoiskuljetusten käyttämät reitit. Lisäksi liikenteen osalta tulee arvioida melu-, päästö- ja tärinähaitat.

Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualue huomauttaa, että suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Hanketta varten rakennettava tiestö, sillat sekä mahdolliset uudet liittymäpaikat maantieverkkoon ovat osa hanketta, joten niiden sijainti on syytä esittää ja vaikutukset arvioida YVA-selostuksessa, sillä tarkkuudella kuin on mahdollista. Riskit tiestön vaurioitumisesta ja korjaustarpeista tulee arvioida, ja esittää toimenpiteet riskien välttämiseksi ja mahdollisten vaurioiden korjaamiseksi ja kulujen korvaamiseksi.

Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualueen näkemyksen mukaan hankkeessa on syytä laatia erillinen liikenteellinen saavutettavuusselvitys joko YVA-menettelyn yhteydessä tai hyvissä ajoin ennen hankkeen rakentamista. Lisäksi liikenne- ja infrastruktuuri- vastuualue kehottaa tuulivoimaloiden sijoittelussa, kuljetusten suunnittelussa ja sähkölinjan suunnittelussa ja rakentamisvaiheessa huomioimaan seuraavat julkaisut ja lait. Vastuualue lisää, että YVA-selostukseen on hyvä lisätä myös

suunnittelulupa, joka koskee maanteiden tiealueille tehtäviä muutosten suunnittelua.

- Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun liittojen laatima liikennöitävyys selvitys
- Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta -selvitys
- Liikenneviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohje
- Liikenneviraston 12.10.2018 antama määräys johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle
- Maantielaki

Traficom kommentoi, että tuulivoimalat muodostavat korkeina rakenteina lentoesteitä. Ilmailulaki on muuttunut lentoesteiden osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lentoestelausunto. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.

Väylävirasto muistuttaa, että hankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Väylävirasto muistuttaa, että tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky ja mahdollinen liikennemerkkien ja valaisinpylväiden siirto ja liittymien avartaminen on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia.

Väylävirasto pyytää huomioimaan hankkeen kuljetusreittien ja kaapeleiden ja johtojen sijoittamisen suunnittelussa seuraavat ohjeet ja asiat. Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä.

- Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä
- Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet <https://vayla.fi/suunnittelu-rakentaminen>
- Liikennejärjestelmän ja maanteistä annettu laki
- "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet"- ohje
- Liikenneviraston määräys johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn.

Melu ja välke

Terveysturvaviranomainen huomauttaa, että melu- ja välkevaikutukset tulee ottaa huomioon vaikutuksia arvioitaessa ja arviointiselostuksessa tulee melumallinnuksen tulokset esittää havainnollisesti karttapohjalla siten, että vakituinen ja loma-asutus on myös merkitty selkeästi näkyviin. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon, että vaikutukset ulottuvat ajallisesti kymmenien vuosien ajalle tuulivoimapuistojen koko elinkaaren ajalle. Terveysturvaviranomainen muistuttaa, että hankkeen suunnittelussa ja toteuttamisessa on noudatettava melun ohjearvoja ja toimenpiderajoja ja etäisyydet vakituisen ja loma-asutukseen tulee olla riittävät.

Terveysturvaviranomainen muistuttaa, että liikennevaikutukset tulee arvioida riittävällä tasolla huomioiden melu- ja pölyvaikutukset (soratiet), joita aiheutuu liikennöitävien teiden varsilla oleville asuin- ja lomakiinteistöille. Rakennusvaiheessa tapahtuva maa- ja kiviainesten ottamisen vaikutukset lähiasutukseen tulee arvioida selostuksessa, mikäli maa-ainesten otto/louhinta tapahtuu hankealueella, mikä lisää mm. melu- ja tärinävaikutuksia sekä mahdollista pölyämistä.

Törmänmäen kyläyhdistys kommentoi, että rakentamisvaiheessa 300 voimalaa merkitsee alueelle 40 000–50 000 rekka- tai kuorma-autokuljetusta päästöineen ja meluhaittoineen vuosikymmeniksi – niin pitkäksi venyvän rakentamisen kuin purkamisen ajaksi. Tällä on valtava häiritsevä vaikutus alueen luonnolle ja ihmisille. Tuulivoimanpuiston äänisaasteella, välkehtimisellä, valoilla, lapojen liikkeellä ja teiden sekä perustusten ja sähkölinjojen rakentamisella on suuri häiritsevä ja pirstova vaikutus alueen eläimistöön ja luontoon. Alue pirstoutuu ja luonnon monimuotoisuus laskee edelleen. Kyläyhdistyksen mukaan Viikkuvat valot muuttavat myös yötaivaan näkymän ja vaikuttavat yöllä muuttavien lintujen suunnitusta.

Tutkat, teleliikenne ja turvallisuus

Cinia Oy huomauttaa, että toteutuessaan tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Cinia Oy pyytää huomioimaan Cinian teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Digita Oy toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen.

5.10.2023

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ja niistä aiheutuvat kustannukset, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa. Digita kuitenkin toivoo, että tuulivoimaloiden mahdollinen häiriövaikutus antenni-tv:n vastaanottoon huomioitaisiin jo voimaloiden sijoittelussa suunnitteluvaiheessa. Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa ja suunnitteluvaiheessa on tärkeä tehdä yhteistyötä tuulivoimayhtiöiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä.

Elisa Oyj pyytää huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Tuulivoimaloiden vaikutusalueelle ei jatkossa voi käyttää tai rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Ilmatieteen laitos lausunnossaan haluaisi ilmaista voimakkaan huolensa Utajärven säätutkan koillis-kaakkoispuolelle suunniteltujen hankkeiden laajuudesta. Jos maakuntakaavoissa suunnitellut ja vireillä olevat (Kuva 2–7 ohjelmassa) tuulivoima-alueet toteutuvat esitetyllä enimmäislaajuudellaan, noin 80 asteen sektorista koillis-kaakkosuunnassa on säätutkalla erittäin haastavaa enää havaita voimakkaita sääilmiöitä, kuten rajuilmoja tai rakeita sekä tehdä tuulihavaintoja. Tämä tullee merkittävästi vaikuttamaan säätutkamittauksiin ja sitä kautta myös alueen varoituspalveluihin.

Puokion Metsästäjät toteavat, että metsästys on laajasti teknistynyt. Seuruemetsästyksessä älypuhelimia käytetään viestintäkanavina (WhatsApp) ja koirien tutkapannat (mm. Tracker) antavat reaaliaikaista tietoa jahdin kulusta. Teknistyminen on lisännyt metsästyksen turvallisuutta oleellisesti varsinkin hirvijahdissa. Puhelimen ruudulta näkyy kaikkien jahdin jäsenten paikkatieto. Puokion Metsästäjät viittaavat Digita Oy:n lausuntoon Ukonkankaan tuulipuiston YVA-ohjelmasta, jossa on todettu, e tuulipuistojen mahdollisesta haittavaikutuksesta antenni-tv:n vastaanottoon ja radio- ja tv-signaaleihin. Puokion Metsästäjät kommentoivat, että samalla tavoin tuulimyllyt aiheuttavat haittaa puhelinliikenteeseen estäen ja häiriten viestintää. Näin metsästyksen turvallisuus heikkenee oleellisesti.

Törmänmäen kyläyhdistys kommentoi, että arviointisuunnitelma ei huomioi riittävän vakavasti turvallisuusriskejä. Talviaikaan liikkuvilla on todellinen riski tapaturmiin putoavasta jäästä. Törmänmäen kyläyhdistys on huolissaan, että Venäjän mahdollisen aggression suhteen sähkölinjatkin ovat erittäin haavoittuvaisia. Kyläyhdistys myös lisää, että tuulivoimapuistot

häiritsevät matkapuhelinliikennettä mukaan lukien 112-yhteydet samoin kuin viranomaisten hätätiedottamista.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Terveysturvaviranomainen muistuttaa, että Vaarinkankaan hankesuunnittelussa on otettava huomioon alueen ympäristöön suunniteltujen muiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset myös niiden terveysvaikutusten osalta. Yhteisvaikutusten arviointi korostuu erityisesti Vaarinkankaan tuulivoimapuiston läheisyyteen suunniteltavien Ukonkankaan ja Koirakankaan tuulivoimapuistojen kanssa. Lisäksi Vaalan kunnan alueella on Vaarinkankaan välittömässä läheisyydessä myös tuulivoimahankkeita, jolloin vaikutukset asukkaisiin korostuvat merkittävästi.

Terveysturvaviranomainen pitää tärkeänä, että samanaikaisesti toteutettavassa kaavoituksessa ja tuulivoima-alueiden suunnittelussa tarkastellaan huolellisesti ihmisten elinympäristöön sekä terveyteen ja viihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen ohjauksessa tulee huomioida pysyvä ja vapaa-ajan asutus myös kuntarajojen yli.

Luke toteaa, että hankealueen ympäristössä on noin 30 kilometrin säteellä 13 eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Osa näistä hankkeista rajautuu toisiinsa ja muodostaa yhdessä laajempia tuulivoima-alueita. Luke näkee, että tämän hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. susi ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Luonnonsuojeluyhdistykset toteavat, että toteutuessaan Vaarinkankaan tuulivoimahanke jatkaa ja lisää Kainuun erämaisten luonnonalueiden pysyvää pirstoutumista. Vaikka Vaarinkankaan alue on mukana Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 kaavaehdotuksessa, sen toteuttamiseen tulee suhtautua varauksella. Lukuisten suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset luontoon ja maisemaan ovat merkittävät. Luonnonsuojeluyhdistykset muistuttavat, että 10 kilometrin säteellä sijaitsee useita laajoja tuulivoimahankkeita. Tämä Vaarinkankaanhanke on suoraa jatkoa Pohjois-Pohjanmaan Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeelle. Yhteisvaikutukset tulee tarkoin arvioida myös maakunnanrajojen ylitse. Hankkeiden yhteisvaikutuksista käy ilmi, että hankkeiden kokonaismäärä on seudullisesti suuri ja kestämaton pelkästään maakotkan tulevaisuuden kannalta.

Paltamon kunta toteaa, että Paltamossa on vireillä useita tuulivoimahankkeita, joista lähimpänä Vaarinkangasta sijaitsevat

5.10.2023

Takiankankaan ja Hukkalansalon alueet. Vaarinkankaan YVA-menettelyn arviointiohjelmassa on kerrottu yhteisvaikutusten arvioinnista. Paltamon kunta näkee yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeänä Paltamon kunnassa olevien ja muidenkin hankkeiden osalta.

Törmänmäen kyläyhdistys toteaa yhteisvaikutuksista, että Törmänmäen kylän läheisyyteen kaavaillaan useita eri tuulivoimahankkeita, 20 kilometrin säteellä Törmänmäestä kaavaillaan ainakin 10 tuulivoimalapuistoa. Törmänmäen kyläyhdistys korostaa että hankkeita onkin arvioitava ennen muuta kokonaisvaikutusten kannalta. Törmänmäen kyläyhdistys toteaa, että Vaarinkankaan arviointiohjelmassa ei ole kuitenkaan esitetty riittävän kattavasti menetelmiä, aineistoja ja kriteerejä, millä tavalla tämä kokonaisarviointi yhteisvaikutuksista tullaan suorittamaan. Kyläyhdistys pitää hankkeita täysin kestäättöminä niin luonnon monimuotoisuuden, maiseman kuin alueella asuvien ihmisten kannalta.

Digita toteaa lausunnossaan, että Vaarinkankaan tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Kainuun liitto toteaa, että Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalla ja sen ympäristössä on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia tuulivoiman ja sähkönsiirron osalta. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisesti huomioitava vaikutukset ihmisiin, maisemaan, linnustoon (mm. suuret päiväpetolinnut), eläimistöön (mm. susi, metsäpeura) sekä huomioida eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutus radiojärjestelmiin sekä sääatutkahavaintojen ennustettavuuteen ja esittää keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa. Lisäksi maakuntakaavaa tarkemmassa suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon nykyiset toimivat ekologiset yhteydet sekä vahvistaa heikkoja yhteyksiä tarkempien selvitysten ja mm. voimalasijoittelun avulla.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että yksi hankkeen todennäköisesti merkittävimmistä vaikutuksista kohdistuu yhteisvaikutuksiin välittömästi hankealueen länsipuolella sijaitsevan Vaalan Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen ja eteläpuolella sijaitsevan lainvoimaisen Turkkiselän tuulivoimapuiston osayleiskaava-alueen ja luoteispuolella sijaitsevan Vaalan Susisuon tuulivoimahankkeen kanssa. Mikäli kaikki alueet toteutuvat täysimääräisinä, maakuntarajan tuntumaan on muodostumassa laaja yli 30 kilometrin pituinen tuulivoimaloiden alue, kun mukaan otetaan vielä Paltamon Takiankankaan tuulivoimahanke. Yhteisvaikutukset kohdistuvat erityisesti maisemaan, petolintuihin, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä sähkönsiirtoon. Vaarinkankaan YVA- ja kaavoitusmenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta

yhteisvaikutusten lieventämiseen (erityisesti maakotka, maisema ja sähkönsiirto) yhteistyössä muiden alueen hankkeiden kanssa.

Vaalan kunta toteaa lausunnossaan, että Vaalassa on hyväksytty Susisuon tuulivoimapuiston kaavoitusaloite, mutta sitä ei vielä ole kuulutettu vireille. Hanke kuitenkin sijoittuu 5–10 kilometrin etäisyydelle Vaarinkankaan hankealueesta, joten Susisuonkin alue on hyvä tuoda aineistossa esille.

Vaihtoehtojen vertailu

Puolangan Riistanhoitoyhdistys kiinnittää lausunnossa huomiota voimajohtojen linjauksissa sen vaihtoehdon kokonaan puuttumiseen, että siirtolinja rakennettaisiin kulkemaan heti kuntarajan takana olevalle tuulivoimala-alueen kautta. Sijoittamalla linjan voimala-alueelle, siihen ei tarvitsisi erikseen varata metsämaapohjia. Koska rakennettavat tuulivoimalat, tiet, muuntajakentät jo itsessään vievät runsaasti metsämaata, eli supistavat luonnon eläinten elinympäristöä, tulisi edes siirtolinjojen suunnittelussa pyrkiä säästämään maa-aloja.

Puolangan riistanhoitoyhdistys lisää, että siinä tapauksessa, ettei hanke toteudu kaikkein laajimmalla suunnitellulla tavalla, jättämällä kaksi itäisintä myllyä rakentamasta olisi voimala-alue huomattavasti yhtenäisempi, jolloin välke, melu, tiestön rakennusalat keskittyisivät. Tämä myös vähentäisi tuulivoimala-alueen kokoa.

Vaalan kunta toteaa, että YVA-ohjelmassa ja OAS:ssa oleva ristiriita sähkönsiirto-vaihtoehtojen osalta tulee päivittää. Vaalan kunta toteaa, että tulisiko nollavaihtoehtona YVA-ohjelmassa esitetty vaihtoehto nimetä vaihtoehdoksi SVE3 ja nollavaihtoehtona pitäytyä siinä vaihtoehdossa, että hanke ei toteudu eikä siirtolinjoja rakenneta.

Seurantaohjelma ja luvat

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan. Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-alesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Selvitysten riittävyys

Luonnonsuojeluyhdistykset mainitsevat, että hankkeen välittömät ja välilliset luontovaikutukset sekä vaikutusten merkittävyys arvioidaan pohjautuen olemassa olevaan tietoon ja maastokaudella 2023 tehtäviin selvityksiin. Luonnonsuojeluyhdistykset korostavat, että tämä ei ole heidän mielestään riittävää, vaan luontoselvityksiä tulee jatkaa.

Puokion Metsästäjät toteavat lausunnossaan, että ohjelmassa mainitut selvitykset eivät ole riittäviä. Luke on useissa lausunnoissa todennut mm, että suunnitelmassa suurpetojen ja metsäpeuran esiintymisen kartoitusta, tulisi huomioida, että varsinkin suden ja metsäpeuran liikkuminen on vuodenaikaan sidonnaista. Kartoitus tulee tehdä muuten kuin havainnoimalla muiden selvitysten yhteydessä. LUKE toteaa myös, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi tuulivoima -alueilla on hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. YVA-ohjelmassa ei asiasta ole mainintaa. Lisäksi lintuselvityksen suositus on tehdä kenttätöitä 20 pv keväällä ja 20 pv syksyisin.

Puokion Metsästäjät kommentoivat, että YVA-ohjelmassa on käytetty useasti lähteenä Laji.fi tiedostoja arvioidessa eri lajien esiintymistä. Puokion metsästäjät korostavat, että heidän mielestä kyseinen sivusto ei ole luotettava kanava lajien toteamiseksi. Tuulivoimala -alueen suurimmat käyttäjäryhmät ovat metsästäjät ja heillä on tarkempaa tietoa lajien esiintymisestä. Puokion Metsästäjät lisäävät että heidän mielestään on oleellista että käytetään objektiivista tutkittua tietoa ja uusimpia riittävän laajoja selvityksiä tuulivoiman haitoista. Selvitysten tekijöiksi ei heidän mielestä ole sopivia konsulttitoimistot, jotka saavat palkkionsa tuulivoimayhtiöiltä.

Törmänmäen Kyläyhdistys kommentoi, että vaikutusten suuruuden ja merkittävyyden arviointi tapahtuu tuulivoimayhtiön ja konsulttiyhtiön tulkitsemana, vaikka heillä on voimakas oma intressi vähätellä vaikutuksia.

Muuta huomioitavaa

Kainuun liitto toteaa, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 kaavaehdotuksessa on osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-35 Vaarinkangas, mikä on pienempi kuin Vaarinkankaan YVA-ohjelmassa esitetty hankealue.

Kainuun liitto muistuttaa maakuntakaavan ohjausvaikutuksesta, tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisesta ja hyväksyttävästä eroavuudesta maakuntakaavassa.

YVA-selostukseen on tarpeen täydentää koko maakuntakaava-aluetta koskevat yleiset suunnittelumääräykset (mm. liikenne) ja maakuntakaavamerkinnoista hankealueen ympäristössä sijaitsevan seututie (st) merkintä. Lisäksi Kainuun liitto pyytää, että maakuntakaavoitusprosessin selventämiseksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyn asiakirjoissa käytetään käsitteitä kaavaluonnos ja kaavaehdotus, ei kaavaehdotusluonnos.

Pohjois-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että on käynnistänyt uuden maakuntakaavaprosessin loppuvuodesta 2021. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan

5.10.2023

maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa TUULI-hankkeen pohjalta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla). Pohjois-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että TUULI-hankkeessa on valmistunut useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteempipalveluselvitys, susireviiriselvitys, sähkönsiirtoselvitys, maakotkaselvitys ja maisemaselvitys. TUULI-hankkeen sijainninohjausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset ovat olleet maakuntakaavakartalla ja muissa kaava-asiakirjoissa esitettävän tuulivoimaohjauksen lähtökohtina. Sijainninohjausmallissa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen alarajana on pidetty yhtenäistä seitsemän neliökilometrin (7 km²) aluetta, jolle mahtuu 7 tai enemmän tuulivoimaloita. Maisemaselvityksessä maisemavaikutusten tarkastelu ulotettiin myös naapurimaakuntien puolelle. Vaarinkankaan suunnittelussa tulee ottaa tämä selvitys erityisesti huomioon.

Terveysturvaviranomainen toteaa, että arvioinnin aikana etsitään mahdollisuuksia myös vähentää hankkeesta aiheutuvia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia ja laaditaan mahdolliset haittojen vähentämis- ja lieventämistoimenpiteet. Terveysturvaviranomaisen näkökulmasta laadittava suunnitelma hankkeen ympäristövaikutusten tarkkailemiseksi on erittäin hyvä asia, mikäli suunnitelma saadaan vietyä toteutukseen asti hankkeen valmistuttua.

Törmänmäen Kyläyhdistyksen mukaan lainvastainen kuntalain (1§ /1), ympäristönsuojelulain (1§ /1 ja 5§/1) ja eläinsuojelulain (1§ ja 2§) suhteen. Kyläyhdistys lisää että, lausunnossaan mainitsemien asioiden pohjalta Törmänmäen Kyläyhdistys ry pitää riittämättömänä Vaarinkankaan tuulivoimapuiston YVA-arviointisuunnitelmaa, vastustaa alueen kaavoitusta tuulivoimalapuistoksi ja kannattaa 0-vaihtoehtoa.

Vaalan kunta esittää kantanaan, että tuulivoimahankkeen kaavaan tulee lisätä sähkönsiirtolinja ja alueelta kulkevan sähkölinjan alle jäävälle maapohjalle maksetaan samankaltainen vuosittainen korvaus, kuin maksetaan myös hankealueen maapohjalle.

Yhteenveto mielipiteistä

Osallistaminen ja vuorovaikutus

Mielipiteessä kommentoidaan, että Puolangan kunnassa ei toimi demokratia. Mielipiteessä viitataan Puolangan kunnalle annettuun Tuulivoimavapaa Puolanka-adressiin, jonka oli allekirjoittanut yli 400 ihmistä. Mielipiteessä tuodaan esille, että yleisötilaisuudessa on kysytty adressin vaikutuksesta tuulivoimapäätöksiin asiasta ja kunnan edustaja oli

vastannut, ettei sitä kunnan tarvitse huomioida. Mielenpiteen esittäjä kokee, ettei loma-asukkaat eikä paikalliset voi vaikuttaa kunnallispolitiikkaan ja tuulivoimapäätöksiin.

Luontoarvot

Mielenpiteessä kommentoidaan, että tuulivoima ei ole vihreää siirtymää nähnytään, vaatii valtavasti kaivostoimintaa ja että tuulivoimaloiden lapoihin käytetään Amazonin sademetsässä kasvavaa puuta.

Linnusto

Mielenpiteessä kommentoidaan, että lähialueella esiintyy mm. sääksi, maakotka jne. joiden reviirialueet ovat laajoja. Tuulivoimalat ja sähkönsiirtolinjat ovat vaara linnustolle.

Eläimistö

Mielenpiteessä kommentoidaan, että riistaeläimet, linnut sekä isompi riista eivät viihdy tuulivoimateollisuusalueilla. Mitä luultavammin myös hyönteisten lajikirjo kärsii tuulivoiman infraäänistä ja valon välkkeestä. Mielenpiteessä todetaan, että tutkimukset tulevat surullisen paljon rakentamisen perässä.

Myös toisessa mielenpiteessä huolehditaan siitä, että tuulivoimaloista on haittaa luonnon monimuotoisuudelle, eläimille, ja ihmisille. Mielenpiteessä todetaan, että tuulivoimalat ja sähkönsiirtolinjat ovat vaaraksi myös metsäpeuroille, susille ja muille petoeläimille, kun elintila pienenee joka suunnasta.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Mielenpiteen esittäjä on huolissaan mökkinsä ja kiinteistönsä arvon laskusta, mikäli alueelle rakennetaan tuulivoimapuisto. Mielenpiteessä kysytään, kuka korvaa mökkiin menetetyt investoinnit ja alueen luonnonrauhan rikkoontumisen, mikäli tuulivoimaloita rakennetaan alueelle. Mielenpiteessä korostetaan, että maalla vakituisesti asuvat ja vapaa-ajan asukkaat haluavat olla luonnon rauhassa kauniissa maisemissa. Mielenpiteessä todetaan lisäksi, että asukkaat maksavat kiinteistövero ja mökkiläiset käyttävät alueen palveluita ja nämä tulot saatetaan menettää tuulivoiman haittojen takia, mikä näkyy kunnan yrittäjien liikevaihdossa, ja siten myös kunnan verotuloissa.

Mielenpiteessä todetaan, että Puolangan kunnalle (Pormestarille) merkitsee vain tuulivoimaloista tulevat kiinteistöverotulot. Mutta ei huomioida sitä, että jokaisesta tuulivoimalasta kiinteistövero pienenee joka vuosi. Ei välitetä siitä mitä tuhoa aiheuttavat luontoon, eläimille ja ihmisille. Siinä tuhoutuu valtavia hiilinielualueita.

Talous ja elinkeinot

Mielipiteessä kommentoidaan, että matkailu- ja ympäristöarvojen kannalta Vaarinkankaan hanke ei ole kannattava. Mielipiteessä toivotaan Puolangan kunnan panostavan luontomatkailuun. Mielipiteen esittäjä on huolissaan, että taloudellinen hyöty tuulivoimahankkeista valuu ulkomaisille yhtiöille ja että tuulivoimateollisuus on todellisuudessa ulkomaisten yritysten omistuksessa eikä kotimaisilla yrityksillä.

Mielipiteessä viitataan myös Puolangan kunnan pormestarin kommenttiin tuulivoimasta, jossa tuulivoimaa perusteltiin kiinteistöverotuloilla ja palveluiden ylläpitämisellä sitä kautta. Mielipiteen esittäjä on sitä mieltä, että terveyspalveluita koskevia päätöksiä ei tehdä pormestarin toimistossa ja että tuulivoiman tuominen olisi karsea tilanne niille ihmisille, jotka joutuisivat kärsimään tuulivoiman aiheuttamista haitoista Puolangalla. Lisäksi kritisoidaan kunnan ”muualta meille” projektia, jossa tuodaan esiin luontoarvoja. Mielipiteen esittäjän mukaan tämä on ristiriitaista tuulivoimahankkeiden kanssa.

Maisema, kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset

Mielipiteissä tuodaan esille tuulivoiman maisemahaittoja ja niiden vaikutusta alueeseen. Korostetaan, että maisemahaittaa ei todellakaan pidä vähätellä ja että tuulivoimaloiden ympäristövaikutukset ovat visuaalisia. Vaarinkankaan alueen tuulivoimalat näkyvät suoraan Kiiskisjärven itä-, koillis-, kaakkois-, ja etelärannoilla sijaitseville loma-asunnoille. Mielipiteissä tuodaan esille, että maisemavaikutusten arviointia pitää päivittää tähän päivään, koska Ympäristöministeriön ohje on vuodelta 2016, jonka jälkeen myllyt ovat suurentuneet. Mielipiteissä toivotaan, että maisemavaikutuksia arvioitaisiin esim. 3 D:nä, jolloin todellisuus maisemasta tulee esiin. Nykyinen tapa antaa virheellisen kuvan maisemasta, ja on harhaanjohtava. Mielipiteissä todetaan, että maisemavaikutukset, myös pimeällä, pitäisi esitellä ja arvioida havainnollisten videoiden avulla.

Yhdessä mielipiteessä tuodaan esiin myös, että Puokion kylä, joka sijaitsee lähellä Vaarinkankaan tuulivoima-aluetta, on osoitettu Kainuun maakuntakaavassa 2020 maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurihistorialliseksi alueeksi. Tämä on kumottu uudessa kaavassa, mutta mielipiteen esittäjän mielestä vanha kaava velvoittaa moraalisesti, vaikka sillä ei ole enää lainvoimaa.

Ihmisten elinolot, viihtyisyys ja virkistyskäyttö

Mielipiteessä vedotaan siihen, että ihmiset haluavata asua maalla ja rakentaa mökkejä sen takia, että ihmiset haluavat elää luonnon keskellä, stressittömässä ympäristössä. Mielipiteessä painotetaan maisemia, luonnonrauhaa ja väljyyttä. Mielipiteissä korostuu, että moni haluaa asua ja

5.10.2023

mökkeillä maaseudulla luonnon rauhassa. Mielipiteissä tuodaan ilmi, että tuulivoima vaikuttaa paikallisten viihtyvyyteen ja alueen rauhallisuuteen. Alueella arvostetaan luonnon hiljaisuutta ja Puolangan luonnon koskemattomuutta. Hiljaisuudella ja luonnon rauhalla voitaisiin alueelle houkutella matkailijoita.

Lisäksi mielipiteissä ollaan huolissaan metsän kaatamisesta ja luonnon monimuotoisuuden vähenemisestä tuulivoiman myötä sekä Puolangan alueen lähteiden pilaantumisesta metsien kaadon myötä, joista otetaan huomavettä talouksille ja joillekin vapaa-ajan asunnoille.

Mielipiteessä todetaan, että Vaarinkankaan 5 kilometrin vaikutusalueella on yli 154 mökkiä, 18 ympärivuotista asuntoa. Lisäksi lähialueella 6 km päässä sijaitsee Puokion kylä, joka sijaitsee Puokiovaaran laella ja on tiiviisti rakennettu. Alueelle näkyy voimaloita erityisesti kylän läpi kulkevalle tielle ja sitä ympäröiville avoimille pelloille ja niityille. Asutukselle voimaloiden näkyminen on merkittävä.

Mielipiteessä kommentoidaan hankkeen järjettömyyttä, koska sähköä on tarkoitus siirtää Etelä-Suomeen. Kommentissa lisätään, että miksi pilata Puolangan, Paltamon ja Vaalan kunnan viihtyisyys, rauha, talousvesi isoilta alueilta palvellakseen Etelä-Suomen tarpeita.

Mielipiteessä korostetaan, että maisemahaitta, melu, infraääni, värinä, säteily, sekä siipien kulumisesta aiheutuva mikromuovijäte on haitallista ihmisille, eläimille ja luonnolle.

Terveys

Mielipiteessä todetaan, että tuulivoimateollisuuden on tutkittu vaikuttavan negatiivisesti unenlaatuun. Mielipiteessä kommentoidaan myös, että tuulivoimateollisuus levittää erilaisia kemikaaleja (kuten Bisfenoli-A) ja mikromuovia ympäristöönsä laajalti, jotka kirjoittaja näkee haitallisena.

Melu ja välke

Mielipiteessä kommentoidaan, että melumallinnukset pitää tehdä uusilla mallinnustavoilla voimaloiden korkeuden vuoksi. Mielipiteen esittäjä on huolissaan, että vanhat mallinnustavat ei tuo todellisuutta esiin.

Mielipiteessä tuotiin esille että 350 metriä korkeiden myllyjen aiheuttama välke on erittäin häiritsevää suuren kontrastin vuoksi. Erityisesti oltiin huolissaan välkevaikutuksista aurinkoisina päivänä ja auringonlaskun aikaan, ja pimeällä näkyvistä lentoestevaloista.

Mielipiteissä tuotiin esiin, että alueella arvostetaan luonnon rauhaa ja hiljaisuutta ja oltiin huolissaan mahdollisista tuulivoimaloiden aiheuttamista meluvaikutuksista.

Tutkat, teleliikenne ja turvallisuus

Mielipiteessä kommentoidaan, että Vaarinkankaan alueella on jo nyt paljon ongelmia TV-kanavien näkyvyyden, sekä internet- ja puhelinyhteyksien kanssa. Mielipiteessä ilmaistaan huoli siitä, että ongelmat vaan lisääntyisivät tuulivoimaloiden takia ja miten maatilojen toiminnan käy, kun niissä toiminta tarvitsee internet-yhteyden. Mielipiteessä viitataan Digitan lausuntoon ja korostetaan, että TV- ja radiokanavia käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana ja häiriöt liikenteessä vaikuttavat yleiseen turvallisuuteen.

Mielipiteessä kommentoidaan, että vuonna 2023 on uutisoitu maailmanlaajuisesti tuulivoimateollisuuden laatuongelmista. Uutisten mukaan tuulivoimaloita on romahtanut, syttynyt tuleen ja niitä on jouduttu purkamaan ennen aikojaan.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Mielipiteissä huomautetaan, että lähialueelle on suunnitteilla useita tuulivoimateollisuus alueita ja korostetaan että Paltamon, Vaalan ja Puolangan tuulivoimateollisuus alueiden yhteisvaikutukset tulee arvioida yhdessä yli maakuntarajojen, eikä erikseen. Paikalliset ovat huolissaan siitä, että kolmen kunnan tuulivoimala alueet yhdessä muodostavat järkyttävän määrän tuulivoimaloita, ja muodostavat ympyrän, siten että joka ilmansuunnassa olisi tuulivoimaloita. Mielipiteissä tuotiin ilmi, että YVA-ohjelman karttojen mukaan Puokion ympärille on 20 km säteellä suunnitteilla yli 250 tuulimyllyä eri suunnissa ja todetaan, että asukkaat ja mökkiläiset joutuvat tuulivoimala-alueiden motitetuksi.

Erityisesti Ukonkankaan voimaloiden kanssa yhteisvaikutuksia syntyy Puokion kylälle ja Oterman sekä Paatinjärven ja Otermajärven ympäristöissä oleville asuin- ja lomarakennuksille ja vesialueilla tapahtuvaan virkistystoimintaan.

Muuta huomioitavaa

Mielipiteessä tuotiin ilmi, että tuulivoima on huono ratkaisu energiamarkkinoilla. Kun tuulee, sähkönhinta on alhainen, jopa usein negatiivinen. Silloin muuta energiatuotantoa pitää säätää ja kun ei tuule, hinnat ovat korkeita.

Mielipiteessä kommentoidaan että, YVA-ohjelma on laaja ja jos kaikki YVA-ohjelmaan kirjatut selvitykset tehdään ajantasaisten, päivitettyjen tietojen, tutkimusten ja objektiivisten selvitysten perusteella niin syntyy tietoa, jotka eivät puolla Vaarinkankaan tuulivoima-alueen rakentamista.

Mielipiteissä vastustettiin Vaarinkankaan tuulivoimahanketta ja toivotaan sen perumista ja vedottiin Kainuun alueen ja Puolangan päättäjiin ja

toivotaan etteivät he pilaisi ainutlaatuista ympäristöä laatuongelmista kärsivän teollisuuden tähden. Mielenpitoon esittäjä toivoo Puolangan kunnan johdolta järkeä ja rohkeutta vastustaa tuulivoimaloita, Mielenpitoon esittäjä vetoaa siihen, että suurin osa paikallisista vastustaa tuulivoimaa ja toivoo että paikallisten veronmaksajien mielipidettä kuunnellaan.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIOINTIOHJELMASTA

YVA-lain 16 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle.

YVA-asetuksen 3 §:ssä säädetään seikoista, jotka tulee esittää tarpeellisessa määrin arviointiohjelmassa.

Yhteysviranomainen antaa YVA-lain (1408/2019) 18 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavalle lausuntonsa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta kuukauden kuluessa lausuntojen antamisen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä.

Yhteysviranomainen ottaa lausunnossa kantaa arviointiohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen.

Yhteysviranomainen toteaa YVA-ohjelman täyttävän pääpiirteissään YVA-asetuksen 3 §:n mukaiset sisältövaatimukset ja arviointiohjelma on käsitelty lain vaatimalla tavalla. Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostusta ja sen selvityksiä laadittaessa on huomioitava seuraavat yhteysviranomaisen esiin tuomat asiat.

Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

Tausta, tekninen kuvaus ja tavoitteet

Hankkeen taustalla on hankevastaavan tavoite laajentaa Vaalan kunnan puolella sijaitsevaa Haarasuonkankaan tuulipuistoa Puolangan kunnan alueelle. Tämän osalta on selvitetty, että Puolangan Vaarinkankaan alue soveltuu tuulivoimasuunnitteluun. Alueelle on tehty tuulisuusselvitys.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa hankkeen tausta ja tavoitteet on esitetty kattavasti. Arviointiohjelmassa on hyvin huomioitu luonnosvaiheessa oleva Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035. Yhteysviranomainen huomauttaa kuitenkin, että Kainuun ilmastostrategia on vanhentunut ja päivitetty ilmastotavoitteet löytyvät Kainuun ohjelmasta.

Arviointiohjelmassa tuodaan esiin hankkeen voimaloiden ja voimalinjojen tekninen kuvaus ja perustelut niiden valinnalle. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen tekniset tiedot on esitetty riittävällä tarkkuudella YVA-ohjelmassa.

Liittyminen muihin hankkeisiin

Osana ympäristövaikutusten arviointia on YVA-asetuksen (277/2017 3§ ja 4§) mukaan arviointiohjelmassa esitettävä tiedot arvioitavan hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin ja yhteisvaikutuksista muiden hankkeiden kanssa. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on tuotu esille YVA-asetuksen 3 § kohdan 1 ja 5 mukaiset tiedot liittyen alueen muihin tuulivoimahankkeisiin.

Vaarinkankaan hanke laajentaa Vaalan kunnan puolella suunnitteilla olevaa Haarasuonkankaan tuulivoimahanketta. Lisäksi Vaarinkankaan läheisyydessä on suunnitteilla tai vireillä 7 muuta tuulivoimahanketta alle 20 kilometrin säteellä hankealueesta. Lähes kaikkiin lähellä suunnitteilla oleviin hankkeisiin liittyy myös sähkönsiirto voimajohdoilla. Näin ollen yhteysviranomainen pyytää selvittämään mahdollisia yhteisvaikutuksia myös sähkönsiirron osalta. Yhteysviranomainen katsoo, että yhteisvaikutusten arviointi on erittäin tärkeää, koska hanke sijoittuu kahden kunnan rajalle.

YVA-ohjelmassa on tuotuesille mahdollisten muiden isojen rakennushankkeiden kanssa aiheutuvat liikenteelliset yhteisvaikutukset.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa hankkeen alustava aikataulua on esitetty selkeästi. Arviointiohjelmassa hankkeen sijainti kartoilla on esitetty niin ikään selkeästi eikä yhteysviranomainen näe huomautettavaa.

Hankkeen vaihtoehtojen tarkastelu ja aluerajaus

YVA-menettelyn keskeisimpiin periaatteisiin kuuluu vaihtoehtotarkastelu, jonka tarkoituksena on tukea päätöksentekoa tuottamalla tietoa hankkeen vaihtoehtoisista ratkaisuista ja niiden ympäristövaikutuksista sekä vaikutusten eroavuuksista. YVA-lainsäädännön taustalla on ohjata ympäristövaikutusten arviointi sellaiseen hankesuunnitteluvaiheeseen, jossa on mahdollista vaikuttaa hankkeen vaihtoehtoihin jo suunnitteluvaiheessa. Hankevaihtoehtojen tarkastelu on keskeinen osa arviointiohjelmaa, jossa on esitettävä hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta varteenotettavia. Vaihtoehdot voivat koskea esim. hankkeen kokoa, käytettävää tekniikkaa ja sijoituspaikkaa. YVA-lain mukaisesti yhden vaihtoehdoista on oltava ns. nollavaihtoehto (hanketta ei toteuteta).

Vaarinkankaan hankkeessa tarkastellaan tuulivoimaloiden osalta kahta eri hankevaihtoehtoa ja sähkönsiirron osalta kolmea eri vaihtoehtoa. Tuulivoimapuiston vaihtoehdossa yksi (VE1) alueelle rakennetaan maksimissaan 12 tuulivoimalaa ja vaihtoehdossa kaksi (VE2) maksimissaan 9 tuulivoimalaa. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaihtoehdot tuulivoimapuiston osalta ovat riittävät ja YVA-lain mukaiset.

Sähkönsiirron osalta yhteysviranomaisen katsoo, että vaihtoehto 0 (SVE0) tuottaa epäselvyyttä ja on harhaanjohtava vaihtoehto. Yhteysviranomaisen suosittelee, että sähkönsiirron vaihtoehdot kuvataan 1, 2 ja 3 ja 0 vaihtoehtona pidetään vaihtoehtoa, että hanketta ei toteuteta. Vaalan kunta on lausunnossaan myös todennut, että nollavaihtoehtona YVA-ohjelmassa esitetty vaihtoehto tulisi nimetä vaihtoehdoksi SVE3 ja nollavaihtoehtona pitäytyä siinä vaihtoehdossa, että hanke ei toteudu eikä siirtolinjoja rakenneta.

YVA-ohjelman yhteisvaikutuksia käsittelevässä kappaleessa kuvassa 2–7: Ukonkankaan hankealueen laajuus ja raja-alue on erilainen kuin yhteysviranomaisen tiedossa oleva Ukonkankaan alueen raja-alue. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-selostuksessa olisi hyvä olla ajantasainen ja mahdollisimman tarkka tieto alueen muista hankkeista, jotta todelliset yhteisvaikutukset tulisivat riittävän tarkasti huomioiduksi.

YVA-ohjelmassa todetaan, että tavoitteena on hanke, jolla on mahdollisimman vähän haittaa alueen käytölle, lähialueen asukkaille ja ympäristölle, mutta on taloudellisesti kannattava ja toteutuskelpoinen. Arviointiohjelmassa kuvataan, että hankkeen vaikutusten tarkastelualueet on pyritty määrittämään niin suureksi ettei merkityksellisiä ympäristövaikutuksia oleteta ilmenevän niiden ulkopuolella.

Yhteysviranomaisen toteaa, että suunnitelmien edetessä ja tarkentuessa on tärkeää tunnistaa hankealueen ominaispiirteet, sille aiheutuvat haitat ja niiden merkitys tarkasteltavalle alueelle. YVA-menettelyn edetessä voidaan tarvittaessa tarkentaa voimaloiden sijoittelua. Yhteysviranomaisen lisää, että mikäli Vaarinkankaan hankealueelle on suunnitteilla sähkövarastoja alueella tuotetun sähkön varastoinniseksi, niiden mahdolliset vaikutukset täytyy selvittää ja kuvata YVA-selostukseen. Sähkövarastot tulee myös merkitä hankealueen suunnittelukarttoihin.

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että myös sähkönsiirron vaihtoehtojen osalta tulee arvioida ympäristövaikutuksia ja selvittää mahdollisia vaihtoehtoja/sijaintia ympäristöhaittojen minimoimiseksi. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös muiden hankkeiden sähkönsiirtoratkaisut ja niiden aiheuttamat yhteisvaikutukset. Sähkönsiirtoratkaisujen suunnittelussa kannustetaan tuulivoima- ja sähkösiirtotoimijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hanketoimija on esittänyt YVA-ohjelmassa YVA-asetuksen 3 § kohdan 3 edellyttämät tiedot hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat sekä niihin rinnastettavat päätökset kattavasti ja selkeästi kappaleessa 5. Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa eikä lisättävää hankkeen edellyttämiin suunnitelmiin ja lupiin.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausuntoon viitaten yhteysviranomaisen pyytää YVA-ohjelmassa mainittujen lisäksi huomioimaan mahdolliset tieverkon parantamiseen maanteiden osalta tarvittavat suunnittelu- ja työluvut sekä laatimaan ELY-keskuksen lausunnossa mainitun saavutettavuusselvityksen.

YVA-ohjelman kohdassa 3.4.6 on kuvattu tuulivoimapuiston toiminnan päättymistä ja mm. mitä puretaan. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että tässä yhteydessä on hyvä huomioida, että purkamisen lupamenettelystä tulee huomioida purkamisajankohtana kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö, kuten purkamislupahakemus ja kiertotalouteen liittyvä lainsäädäntö sekä jätelainsäädäntö.

Hankkeen liittyminen muihin suunnitelmiin, ohjelmiin ja menettelyihin

YVA-asetuksen 3 §:ssä määritellään tiedot, jotka tulee esittää YVA-ohjelmassa. Asetuksen 4 §:n mukaan selvitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäyttösuunnitelmiin sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin tulee esittää YVA-selostusvaiheessa.

Hankealueella on vireillä osayleiskaavojen laatiminen, joita voidaan käyttää suoraan rakentamista ohjaavana osayleiskaavana maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) 77 a §:n ja 44 §:n mukaisesti. Vaarinkankaan tuulivoimahankkeen läheisyydessä on useita rantaosayleiskaavoja ja rantakaavoja.

Arviointiohjelmassa kuvataan, että sähkönsiirron Vaihtoehtoisissa SVE1 ja SVE2 Vaarinkankaan tuulivoimahanke liittyisi Fingridin suunnittelemaan Nuojuankangas-Seitenoikea 400+110 kV -voimajohtoon. Yhteysviranomaisen on huomioitava Nuojuankankaan-Seitenoikean voimajohtohanke on ohjelmassa huomioitu riittävästi. Voimajohtohanke ja sen eteneminen on hyvä huomioida hankkeen yhteisvaikutuksia tarkasteltaessa.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

YVA-lain 2 §:n sisältämät määritelmät asettavat lähtökohdan arvioitaville ympäristövaikutuksille, johon yhteysviranomaisen ottaa kantaa seuraavissa kappaleissa.

YVA-lain mukaan arviointiohjelman tarkoituksena on kertoa mitä ja miten hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutuksia aiotaan arvioida, mitä menetelmiä arvioinneissa käytetään ja mitä epävarmuuksia arviointiin liittyy.

Nykytila on arviointiohjelmassa kuvattu sellaisella tarkkuudella kuin se on saatavilla. Yhteysviranomaisen toteaa, että nykytilan kuvauksesta puuttuu maiseman ja kulttuuriympäristön osalta paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Nämä tulisi lisätä YVA-selostukseen. Muutoin

yhteysviranomaisella ei ole lisättävää nykytilan kuvaukseen. Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää selkeästi hankkeen vaikutusalueet vaikutuskohteittain esim. karttaesityksiä hyödyntäen. Vaikutuksia tulee selvittää riittävän laajasti rakentamisen, käytön ja käytöstä poiston ajalta. Kuvien havainnollisuuteen kannattaa myös kiinnittää huomiota.

Hankkeen YVA-menettelyssä vaikutusten arviointiin sovelletaan IMPERIA-hankkeen menettelyitä. Yhteysviranomainen näkee tämän hyvänä asiana, koska menetelmästä on muodostunut yleisin menetelmä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen kuitenkin korostaa, että menetelmää käytettäessä, sitä tulee käyttää johdonmukaisesti kaikkien vaikutustyyppien osalta, ellei se ole perustellusti mahdotonta. YVA-selostuksessa tulee esittää selkeästi kunkin vaikutustyyppin osalta, miten ja miksi on päädytty käytettävään vaikutuskohteen herkkyyden tasoon sekä samoin, miten arvioinnissa käytetty muutoksen suuruus on määritelty. Vaikutusten merkittävyyden osalta puolestaan tulee tuoda esiin edellä mainitut kohteen herkkyys ja muutoksen suuruus, joiden pohjalta vaikutuksen merkittävyys on arvioitu. Mikäli lopullinen vaikutustyyppin merkittävyys poikkeaa suoraan ristiintaulukoimalla saatavasta merkittävyydestä, tulee lopullinen arviointitulos perustella huolellisesti.

Alueidenkäyttö ja kaavoitus

YVA-ohjelmassa on tuotu esille valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ja miten VAT:t koskevat hanketta. Tavoitteiden mukaan tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin ja voimajohtolinjausten osalta uudet pääsähköjohdot pyrittävä sijoittamaan samaan tai olemassa olevaan johtokäytävän yhteyteen.

Vaarinkankaan tuulivoimahankkeen alue sijoittuu Vaalan kunnan rajan sekä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajojen tuntumaan, jolloin kuntarajat ylittävät ja ylimaakunnalliset vaikutukset on syytä ottaa huomioon ympäristövaikutuksia arvioitaessa.

YVA-ohjelmassa on kuvattu muun muassa voimassa olevan Kainuun maakuntakaavan tilannetta. Kainuun liitto on lausunnossaan huomauttanut puutteista, jotka koskevat maakuntakaavan kaavamääräyksiä (yleiset suunnittelumääräykset (muun muassa liikenteen osalta) ja maakuntakaavamerkinnoistä hankealueen ympäristössä sijaitsevan seututie (st) merkintä). Yhteysviranomainen toteaa, että nämä on hyvä täydentää YVA-selostukseen ja samalla huomioida sekä Kainuun että Pohjois-Pohjanmaan maakuntien vireillä olevien vaihemaakuntakaavojen sen hetkinen suunnittelutilanne ja niiden mahdollinen vaikutus tuulivoimahankkeen toteuttavuuteen.

YVA-ohjelman kuvassa 7–7 on esitetty lähialueen yleiskaavoitetut ja asemakaavoitetut alueet. Yhteysviranomaisen lisää, että sen lisäksi että hankealueen pohjoispuolella on voimassa Puokion rantaosayleiskaava, yleiskaava-alueen pohjoispuolella, Puokiojärven pohjoisosassa, on voimassa Puokiojärven ranta-asemakaava. Kaava-alue sijaitsee noin 4 km etäisyydellä hankealueesta.

Ihmiset, talous ja elinkeinot

YVA-ohjelman mukaan alueen maankäyttö koostuu pääasiassa metsätaloudesta ja lisäksi alueella on jonkin verran maataloutta. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että mielipiteissä tuotiin ilmi että suunnittelualueen vaikutuspiirissä on kaksi maitotilaa, joiden toiminta vaatii viestintäyhteyksiä. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että maitotiloihin kohdistuvat vaikutukset tunnistetaan ja arvioidaan YVA-selostuksessa ja tehdään tarvittavat selvitykset maitotilojen toiminnan turvaamiseksi.

YVA-ohjelman mukaan alueella on pääasiassa metsätaloutta ja tuulivoimapuiston läheisyydessä on mainittu jonkin verran myös maataloutta (pellot). YVA-ohjelmassa todetaan, että alueella ei ole matkailurakenteita. Yhteysviranomaisen pyytää kuitenkin huomioimaan hankkeen mahdolliset maisemavaikutukset, jotka voivat ulottua kauas hankealueesta. YVA-ohjelman mukaan matkailua harjoitetaan Oulujärvellä yli 12 kilometrin etäisyydellä tuulivoimapuiston hankealueesta ja Paljakan alueella, noin 25 kilometrin päässä. Hankkeen melu-, välke ja maisemavaikutuksia tuotiin esille myös mielipiteissä, joissa oltiin huolissaan niiden vaikutuksista Puolangan ja Kainuun alueen luontomatkailuun ja virkistyskäyttöön.

Vaikka matkailua elinkeinona ei ole Vaarinkankaan alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, maisemavaikutukset voivat säästää ja vuorokauden/vuodenajasta riippuen ulottua kauemmas kuin arviointiohjelmassa määritellyn maisemavaikutusten tarkastelun (12 km) etäisyydelle. Yhteysviranomaisen näkee tärkeänä, että YVA-selostuksessa maisemavaikutusten arvioinnissa huomioidaan myös kaukokohteet luontomatkailun näkökulmasta.

Kajaanin ammattikorkeakoulussa on alkanut ”Kainuu Wind - uutta liiketoimintaa tuulivoimasta” kehittämishanke, jossa vahvistetaan kainuulaisten yritysten valmiuksia osallistua tuulivoiman tuomiin liiketoimintamahdollisuuksiin. Hankkeen tuottamista tiedoista voi olla hyötyä elinkeinotoiminnan vaikutuksia arvioidessa.

Maisema ja kulttuuriympäristöt

Maisemavaikutusten ja kulttuuriympäristöjen osalta yhteysviranomaisen lausuu seuraavaa: Maisemavaikutuksia ja yhteisvaikutuksia muiden

hankkeiden kanssa tulee tarkastella kuvasovitteilla esimerkiksi asutuksesta ja arvokohteista niin, että havainnollistetaan hankkeen vaikutuksia asutukseen ja arvokohteisiin. Asutuksen kuvasovitteissa tulee huomioida pihapiirin yksityisyydensuoja. Kuvasovitteita voisi ottaa esimerkiksi loma-asutuksen ja asutuksen pihapiireistä, joihin todennäköisesti kohdistuu merkittäviä maisemallisia vaikutuksia. Kuvasovitteita tehdessä täytyy pihapiirin yksityisyydensuoja huomioida.

YVA-ohjelmassa lähteinä on mainittu esim. Kainuun liiton selvityksiä tuulivoimamaakuntakaavaa varten ja Kainuun epävirallinen voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmä. Näin ollen yhteysviranomaisen pitää puutteena, että lähteissä ei ole mainittu selvitystä "Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet" (Kainuun liitto ja Kainuun ELY-keskus 2018). Paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristön kohteita ei ole esitetty lainkaan, mitä yhteysviranomaisen pitää puutteena. Jatkossa paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö on esitettävä kartalla hankeen 0–7 km vyöhykkeen osalta. Lähteenä tulee käyttää myös Puolangan kulttuuriympäristöohjelmaa, "Vaarojen kätköistä" (Tervonen, Karvonen 2005). Yhteysviranomaisen muistuttaa, että myös Pohjois-Pohjanmaan puolella Vaalan kunta on tehnyt Vaalan kulttuuriympäristöohjelman, jossa ainakin osa paikallisesti merkittävistä kulttuuriympäristön kohteista on löydettävistä. Selvitystä voitaneen käyttää paikallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen selvittämiseen Vaalan puolella 0–7 kilometrin säteellä hankealueelta.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että myös Pohjois-Pohjanmaan Museo ja tiedekeskus Luuppi lausunnossaan toteaa, että Vaarinkankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmassa paikallisesti merkittäviä kulttuuriympäristön kohteita ei ole vielä selvitetty ja nämä tulee selvittää. Luuppi lisää Vaalan kunnan puolella sijaitsevassa Oterman kylän ja Oulujärven pohjoisrannalla on runsaasti maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviä rakennetun ympäristön kohteita. Maisemallisia vaikutuksia tulee erityisesti selvittää Manamasalon kulttuurimaisemien valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta sekä Säräisniemen maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen osalta.

YVA-ohjelmassa oli mainittu, että "Maiseman ja kulttuuriympäristökohteiden osalta tarkastelualueeksi on alustavasti määritelty noin 12 kilometriä tuulivoimapuiston hankealueesta. Tarkastelualueita laajennetaan kuitenkin tarvittaessa, mikäli yleispiirteisessä arvioinnissa havaitaan merkittäviä vaikutuksia tarkastelualueita etäämmälle sijoittuviin kohteisiin. Maksimissaan Vaarinkankaan YVA-ohjelmassa maisemavaikutusten arviointiin käytetään 20 kilometrin etäisyyttä." Useissa vireillä olevissa hankkeissa maisemavaikutusten kaukoalue katsotaan kuitenkin ulottuvan 25 kilometrin etäisyydelle ja se on yleisesti käytetty etäisyys arvioitaessa

tuulivoimapuiston vaikutuksia kaukomaisemaan. Yhteysviranomainen suosittelee maisemaselvitysten laatimista myös yli 20 kilometrin etäisyydelle. Maisemavaikutusten arvioinnin osalta yhteysviranomainen katsoo lentoestevalot huomioivat valokuvasovitteet hyvänä.

Arviointiohjelmassa todetaan, että maisemavaikutusten arvioinnissa hyödynnetään ympäristöministeriön opasta (2016a) maisemavaikutusten arvioinneista tuulivoimarakentamisesta. Yhteysviranomainen lisää, että Ympäristöministeriöltä on tulossa päivitetty versio tuulivoimaoppaasta 2024. Myös maisemaselvitysten osalta ympäristöministeriö on päivittämässä versiota. Yhteysviranomainen suosittelee käyttämään päivitettyjä versioita mallinnuksissa ja selvityksissä.

Yhteysviranomainen pyytää kiinnittämään huomiota edellä mainittuihin seikkoihin ja lausuntoihin ja laatimaan tarvittavat selvitykset maisemavaikutusten ja kulttuuriympäristön osalta.

Muinaisjäännökset ja arkeologinen perintö

Yhteysviranomainen toteaa Kainuun Museon lausunnon mukaisesti, että alueelle tulee suorittaa arkeologinen inventointi hankealueella ja suunnitelluilla sähkönsiirtolinjoilla. Kainuun museo huomauttaa lausunnossaan, että hankealueella ja suunnitelluilla voimajohtoreittien läheisyydessä kiinteitä muinaisjäännöksiä. Yhteysviranomainen katsoo, että arkeologisen inventoinnin osalta selvitykset on kuvattu YVA-ohjelmassa riittävän tarkasti ja YVA-ohjelmassa on huomioitu hankealueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat muinaisjäännökset.

Luontoarvot ja suojelualueet

Voimajohdon rakentaminen tai käyttö ei arviointiohjelman mukaan aiheuta vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin tai niille tyypilliseen lajistoon. Näin ollen hankkeessa ei katsota olevan tarpeen laatia luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista Natura-arviointia.

Yhteysviranomainen muodostaa lopullisen kantansa Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta Joutensuon Natura-alueen osalta arvioinnin valmistuttua.

Eläimistö

Yhteysviranomaisen mielestä arviointiohjelma on varsin kattava luontoselvitysten osalta. Selvityksiä on kuitenkin joltain osin perusteltua täydentää arvioinnin kattavuuden varmistamiseksi.

Susi on arviointiohjelman mukaan viime vuosina levittäytynyt ja vakiinnuttanut kantaansa Oulunjärven pohjoispuolella. Vaarinkankaan hankealue sijoittuu tällä hetkellä kahden aktiivisen laumareviirin vaihettumavyöhykkeeseen. Tuulivoimapuiston länsiosa kuuluu Kemilän lauman reviiriin, joka on sijainnut seudulla jo muutamia vuosia. Lisäksi

Luonnonvarakeskuksen vuoden 2023 reviirirajauksissa on uusi Kivesjärven laumareviiri, joka ulottuu tuulivoimapuiston hankealueen itäosaan. Molemmat sähkönsiirtoreittien vaihtoehdot ulottuvat Kivesjärven reviirialueen keskiosaan. Käytännössä siis koko tuulivoimapuiston hankealue ja sähkönsiirtoreitit jäävät tunnettujen ja tällä hetkellä käytössä olevien susireviirien alueelle.

Luonnonvarakeskus on todennut lausunnossaan, että suurpetojen osalta hankkeessa suunnitellut selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion ko. lajien esiintymisestä alueella. Alueen merkitystä näiden lajien lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tässä hankkeessa tehtyjen selvitysten avulla määrittää. Luke on myös sitä mieltä, että yksittäisten lumijälkilaskentojen sijaan tulisi tehdä selvityksiä, joissa huomioidaan vuodenaikaisuus. Esimerkiksi sekä suden, karhun että metsäpeuran osalta, lajien käyttäytyminen, sijainti ja elinympäristön käyttö vaihtelevat vuodenaajan mukaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että selvityksiä suurpetojen esiintymisestä tulee täydentää ja tehdä selvityksiä myös eri vuodenaikoina. Yhteysviranomaisen näkemys myös on, että pelkästään muiden selvitysten yhteydessä tehtyyn havainnointiin ei arviointia voi perustaa. Erityisesti suden esiintyminen hankealueella tulee selvittää luotettavasti. Jos susi esiintyy alueella, tulee silloin selvittää reviirin ydinalueen sijainti, mikä on tärkeää, koska suden pesä ja siirtopesät sijaitsevat reviirin ydinalueella.

Metsäpeuralla on arviointiselostuksen mukaan Suomessa kaksiosainen esiintymisalue, sillä Kainuun ja Suomenselän osapopulaatiot eivät ole yhteydessä toisiinsa. Molemmilla osapopulaatioilla on erilliset kesä- ja talvehtimisalueet. Vaarinkankaan tuulivoimapuiston hankealue sijoittuu Suomenselän ja Kainuun erillisten metsäpeurapopulaatioiden väliselle alueelle, johon Suomenselän osapopulaation yksilöitä vaeltaa ajoittain. Metsäpeuran osalta Luke näkee puutteena, että jälki-inventoinnit on suunniteltu tehtäväksi talvella, jolloin peurat eivät ole alueella. Yhteysviranomaisen katsoo, että metsäpeuran luotettavan esiintymisen varmistamiseksi, selvityksiä tulee tehdä aikana, jolloin peuroja on mahdollista havaita alueella eli sulan maastokauden aikana kevästä syksyyn.

Ekologiset yhteydet

Ekologiset yhteydet ovat tulleet esille arviointiselostuksesta annetuissa lausunnoissa. Kainuun liitto on maininnut, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 valmistelun yhteydessä on tarkasteltu ja selvitetty Kainuun ekologiaa yhteyksiä. Tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa maakuntakaavaehdotuksessa on täydennetty maakuntakaava-aluetta koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä. Täydennetyt suunnittelumääräyksen mukaan mm. tuulivoimarakentamista

suunniteltaessa on otettava huomioon ko. tuulivoimahankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Vaarinkankaan hankealue ei arviointiohjelman mukaan sijoitu selvityksessä määritettyjen merkittävien ekologisten yhteyksien läheisyyteen. Myöskään Pohjois-Pohjanmaan liiton (2021) Viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä ei ole hankealueen läheisyydessä ekologisia yhteysmerkintöjä. Osaltaan hanke kuitenkin rikkoo alueen metsäalueiden yhtenäisyyttä ja voi aiheuttaa häiriötä muun muassa suden ja metsäpeuran kulkuyhteyksiin.

Yhteysviranomaisen pitää erityisen tärkeänä, että hankkeen vaikutukset ekologisiin yhteyksiin arvioidaan kattavasti. Vaikka alueella ei olisikaan maakunnallisesti merkittäviä ekologisia yhteyksiä, ELY-keskus pitää tärkeänä, että hankealueella huomioidaan ekologisen verkoston osalta myös eri lajeille soveltuvien elinympäristöjen määrälliset muutokset ja toimintojen lajien elinympäristöjä pirstova vaikutus. Tavanomainen rauhallinen talousmetsäaluekin voi olla merkittävä ekologisen yhteyden osatekijä. Ekologisten yhteyksien merkittävyyden ja potentiaalin tarkastelussa on huomiota kiinnitettävä myös lajien liikkumisessaan ja siirtymisessään todennettuun elinympäristön valintaan. Esim. ekologiset käytävät, jotka muodostuvat etupäässä virtavesistä, kuten joista ja puroista (ovat useimmiten säilyneet rannoiltaan luonnontilaisen kaltaisina) eivät yksin täytä monipuolisen eri lajeille soveliaan ekologisen yhteyden määritelmää. Myös hankkeiden yhteisvaikutuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Laajaelinpiiristen ja vaeltavien lajien osalta hankkeiden yhteisvaikutukset entisestään korostuvat.

Linnusto

Arviointiohjelman mukaan päiväpetolintuselvityksessä hankealueella ja sen lähistöllä tiedossa olevien petolintujen liikkumista on tarkkailtu keskittyen erityisesti suurikokoisiin, tuulivoimalle herkkiin lajeihin. Selvitys tehtiin pesäpoikasaikaan kesä-elokuussa, jolloin emot saalistavat aktiivisesti reviirillään. Selvitys täydentää muutontarkkailujen ja pesimälinnustoselvitysten aikana saatuja tietoja hankealueen petolinnuista ja niiden riskialttiudesta tuulivoimaloihin nähden. Olemassa olevan tiedon mukaan muuttohaukan ja maakotkan reviirit ja varsinkin saalistuslennot voivat ulottua hankealueelle. Yhteysviranomaisen korostaa, että erityisesti kotkan asutut, mutta myös potentiaaliset reviirit tulee luotettavasti selvittää. Vaikutusten arvioinnissa kotkan osalta tulee ottaa huomioon myös tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset sekä mahdolliset reviirien haitalliset laadulliset muutokset.

Luonnonvarakeskus on linnustokartoitusten osalta lausunnossaan huomauttanut, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut

kannan suuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen. Yhteysviranomaisen on lausunnossa esitetystä samaa mieltä ja katsookin, että selvityksiä on syytä täydentää ja erityisesti soidinten paikantamisen osalta. Kanalintukantojen luotettava selvittäminen on tärkeää myös siksi, että kanalinnut ovat merkittävää riistaa, jolla on sitä kautta virkistyskäyttömerkitystä. Yhteysviranomaisen mielestä vaikutusten arvioinnissa on syytä kiinnittää erityistä huomiota myös siihen, miten uudet voimajohdot vaikuttavat kanalintukantoihin.

Puokion metsästäjien lausunnossa on tuotu esille, että voimala -alueen vieritse virtaavassa Tervajoessa on tavattu luonnonvaraista lohta ja harjusta. Koska hankealueelta ohjautuu valumavesiä kyseiseen jokeen, tulee joen kalakantaa selvittää ja tarvittaessa tehtävä tarvittavat hoitosuunnitelmat joen nykytilan säilyttämiseksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että lohensukuisten kalalajien esiintymistä Tervajoessa on hyvä selvittää.

Luonnonvarojen käyttö

Mikäli tuulivoimaloita ja alueen tiestöä rakennetaan, joudutaan todennäköisesti lisäämään maa-ainesten ottoa paikallisesti. Selostusvaiheessa tulisi arvioida alueelta tarvittavien maa-aineksien kokonaismäärä ja eritellä arvio tuulivoima-alueen ulkopuolelta tuotavien maa-ainesten määrä varsinkin sora- ja hiekkavarojen osalta. Erityisesti vaikutusarvioinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen, voiko tuulivoima-alueen rakentamisen vuoksi maa-ainesten ottamien kohdistua läheisiin pohjavesialueisiin ja arvokkaalle harjualueelle.

Arviointiohjelmassa kuvataan, että luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvat vaikutukset arvioidaan hankkeen elinkaaren ajalta, jolloin myös arvioinnissa huomioidaan myös materiaalien kierrätysmahdollisuudet.

Yhteysviranomaisen lisää, että resurssitehokkuuden optimoimiseksi koko hankkeen elinkaaren ajan on toimittava jätteen käsittelyn etusijajärjestyksen mukaisesti. Lisäksi luonnonvarojen käytön minimoimista ja vaikutusten lieventämisestä tulee tarkastella myös kiertotalouden tuottamien raaka-aineiden hyödyntämisen mahdollisuuksia ja siten neitseellisten raaka-aineiden käytön minimoimista ja lieventää luonnonvaroihin kohdistuvia vaikutuksia. Suomen kiertotalouden strategisessa ohjelmassa tavoitteena on, että uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee, ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että tarvittavien maa-aineisten osalta on syytä huomioida vieraslajikasvien siementen leviämiskahki. Mikäli hankkeessa joudutaan hankkimaan maa-aineksiä hankkealueen ulkopuolelta, on maa-ainesten sijoittelussa huomioitava vieraslajien tuomat riskit ja toimenpiteiden suunnittelulla tulee minimoida riskien mahdollisuudet. Mikäli alueelle leviää vieraslajeja, on vieraslajientorjunta maanomistajan vastuulla.

Vaikutukset vesistöihin, maaperään ja pohjaveeseen

Arviointiselostuksen mukaan maa- ja kallioperään sekä pinta- ja pohjavesiin kohdistuvia vaikutuksia tarkastellaan tuulivoimapuiston hankkealueella ja voimajohtoreitillä. Kainuun ELY-keskus muistuttaa, että hankkealueen läheisyyteen sijoittuvat Kitkankankaan ja Kiiskivaaran 2E-luokan pohjavesialueet. Kiiskisvaaran pohjavesialue on osittain osoitettu Kainuun maakuntakaavassa geologisesti arvokkaaksi harjuaueeksi. Tuulivoimarakentaminen ja tiestöjen parantaminen voi paikallisesti lisätä rakennusvaiheessa maa-ainesten ottamista huomattavasti aiempaa enemmän, mikä voi vaikuttaa siihen, että maa-aineshankkeita sijoittuu myös lähiseudun pohjavesialueille. Selostusvaiheessa tulisi arvioida alueelta tarvittavien maa-aineksien kokonaismäärä ja eritellä arvio tuulivoima-alueen ulkopuolelta tuotavien maa-ainesten määrä varsinkin sora- ja hiekkavarojen osalta. Erityisesti vaikutusarvioinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen, voiko tuulivoima-alueen rakentamisen vuoksi maa-ainesten ottamisen kohdistua läheisiin pohjavesialueisiin ja arvokkaalle harjuaueelle.

Mielipiteissä oltiin huolissaan tuulivoima-alueen vaikutuksesta alueen lähteisiin ja talousvedenhankintaan. Arviointiselostuksessa on arvioitava vaikutukset mahdollisiin alueella oleviin luonnontilaisiin tai vedenhankintakäytössä oleviin lähteisiin. Alueelle on suositeltavaa tehdä lähdekartoitus, mikäli sitä ei ole vielä tehty. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että kaikki lähteet eivät näy peruskartalla, joten kartoitus voi edellyttää maastotarkastelua.

Ilmasto

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Kainuun ilmastostrategia 2020 on vanhentunut ja Ilmasto- ja ympäristövastuullinen Kainuu 2040 -hanke päättynyt, uudet ajantasaiset ilmastotavoitteet löytyvät Kainuu ohjelmasta 2022–2025. Kainuu ohjelmassa tavoitteena on, että vuonna 2025 kasvihuonekaasupäästötaso on 500 kt CO₂-ekv ja vuoden 2040 tavoitteena on laskea päästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta. Kainuu ohjelmassa on määritetty myös tavoitteet hiilinieluille.

Ilmaston nykytilaa on kuvattu riittävästi. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että alue kuuluu Suomen lumisimpiin seutuihin, ja tämä on syytä ottaa huomioon vaikutuksia arvioidessa.

Ilmastovaikutusten arviointia on käsitelty riittävästi. Päästövaikutusten arvioinnissa tulee arvioida tuulivoimahankkeen elinkaarellisia päästöjä sekä arvioida tuulivoimahankkeen kompensoivia vaikutuksia. Näitä arvioita tulee tarkastella alueellisiin päästöihin, ja sitä kautta arvioida päästöjen merkittävyyttä alueellisiin tavoitteisiin. Ilmastovaikutukset selvitykset kattavat näiden lisäksi vaikutukset hiilinieluihin ja varastoihin. Ilmastovaikutukset arvioidaan kokonaisuutena sähkönsiirto mukaan lukien.

Maankäytön osalta yhteysviranomaisen näkee, että arviointiselostuksessa on syytä kuvata käytettyjä maanpeiteluokkia ja niiden hehtaarimääriä sekä hiilidioksidivaikutusten laskemisessa käytettyjä kertoimia maankäytön osalta.

Hankkeen tulee sopeutua ilmastonmuutoksen tuomiin muutoksiin ja riskeihin. Riskit ja sopeutuminen tulee arvioida ja perustua skenaarioihin. Selostusvaiheessa tulee esittää ne skenaariot, joiden pohjalta sopeutumista ja riskejä arvioidaan. Lisäksi selostuksessa on hyvä tuoda esiin keskeisiä sopeutumisen toimenpiteitä.

Puolangan kunta on ollut mukana KAHINA-hankkeessa, jossa Syke on tuottanut kunnalle ympäristölaajennetun panos-tuotosmalli uusiutuvien energialähteiden käyttöönotosta elinkaaristen talous- ja ympäristövaikutusten arviointiin. Nämä arvioit voivat tarjota laskennallista tietoa ympäristövaikutusten arviointiin ilmastovaikutusten sekä luonnonvarojen hyödyntämisen vaikutusten osalta.

Melu- välke- ja varjostusvaikutukset

Melu- ja välkemallinnukset tulee tehdä ja raportoida ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 mukaisesti. Hankkeen tulee noudattaa terveysviranomaisten asettamia melurajoituksia. Melu- ja välkemallinnusten tulokset ja erityisesti melulle altistuvat kohteet olisi hyvä esittää kartalla. Melumallinnuksen perusteella määritetyt melualueet tulee esittää riittävän yksityiskohtaisella karttapohjalla, johon on merkitty myös melulle altistuvat kohteet. Etenkin alle viiden kilometrin etäisyydellä sijaitsevien asuin- ja lomarakennusten haltijoiden tulisi pysytää tunnistamaan oman kiinteistönsä sijainti melumallinnuskartoilta riittävällä tarkkuudella. Lisäksi tulee esittää melulle altistuvien kohteiden määrät. Karttakuvista olisi hyvä käydä ilmi melun leviämiseen vaikuttavat tekijät, kuten maaston muodot ja vesistöjen vaikutus.

Mielipiteissä korostui huoli hankkeen melu- ja välkevaikutuksista ja ne on nostettu esille häiritseväenä vaikutuksena paikallisten asukkaiden toimesta. Melu- ja välkemallinnuksissa olisikin hyvä kiinnittää erityistä huomiota kohteisiin, joihin melun ja välkkeen vaikutukset erityisesti kohdistuvat ja jotka sijaitsevat usean tuulivoimahankkeen vaikutusalueella.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mallinnuksissa tulee arvioida vaikutusten suuruus eri vuoden- ja vuorokaudenaikoina ja erilaisissa sääolosuhteissa sillä näillä tekijöillä on merkittävää vaikutusta siihen, kuinka häiritseväenä ihmiset kokevat esiintyvät haitat. Häiritsevyyteen vaikuttaa myös esimerkiksi melun ja välkkeen yhteisvaikutus.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että melumallinnuksista tulee käydä ilmi, miten mallinnukset on tehty, millaisia voimalatietoja hyödyntäen ja ovatko mallinnukset verrattavia alueelle suunniteltaviin voimaloihin.

Yhteysviranomaisen lisää, että melumallinnuksia on päivitettävä, mikäli hankkeen suunnittelun edetessä voimaloiden malli, koko tai teho muuttuvat. Lisäksi yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimaloiden meluvaikutuksia olisi hyvä seurata seurantamittauksilla.

Vaikutukset viestintäyhteyksiin ja turvallisuuteen

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen YVA-menettelyssä on huomioitava hankkeen mahdolliset häiriövaikutukset tutkiin ja viestintäyhteyksiin ja esitettävä toimenpiteet häiriövaikutusten estämiseksi ja korjaamiseksi. Yhteysviranomaisen lisää viitaten Digita Oy:n lausuntoon, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat aiheuttavat häiriötä tv-vastaanotolle, tulee hanketoimijan huolehtia häiriöiden poistamisesta ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

Mielipiteissä on myös korostunut huoli viestintäyhteyksien toimivuudesta tuulivoimapuiston toteutuessa ja esimerkiksi vaaratiedotteiden välittymisestä perille. Puokion metsästäjät ovat lausunnossaan huomauttaneet, että myös nykyään metsästyksessä käytetään laitteita, jotka vaativat toimivia viestintäyhteyksiä ja paikkatietoa. Myös Digita Oy on lausunnossaan kommentoinut, että tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ja pahimmillaan signaali voi estyä kokonaan. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan tämän hankkeen jatkosuunnittelussa ja voimaloiden sijoittelussa. Yhteysviranomaisen pyytää kokonaisuudessaan huomioimaan erityisesti Digita Oy:n lausunnon YVA-selostuksessa ja hankkeen jatkosuunnittelussa. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että tuulivoimaloiden sijoittelussa huomioidaan tuulivoimaloiden vaikutus antenni-tv:n signaaleihin ja viestintäyhteyksiin. Digita toteaa lausunnossaan, että häiriövaikutuksia viestintäyhteyksiin voidaan huolellisella suunnittelulla ja voimaloiden sijoittelulla estää.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen ei tule vaarantaa viestintäyhteyksiä ja Digitan lausuntoon viitaten lisää, että hanketoimija vastaa kustannuksista, mikäli häiriövaikutuksia ilmenee. YVA-selostuksessa on kerrottava konkreettisesti, että miten mahdollisia häiriövaikutuksia estetään. Lisäksi Yhteysviranomaisen kehottaa hanketoimijaa olemaan yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin alueen radiojärjestelmien lähialueen omistajiin.

Ilmatieteen laitos on lausunnossaan ilmaissut huolensa Utajärven säätutkan koillis- ja kaakkoispuolelle suuntautuvista tuulivoimahankkeista, jotka saattavat vaikuttaa tutkan kykyyn havaita voimakkaita sääilmiöitä. Ilmatieteen laitos on lausunnossaan todennut, että tämä vaikuttaa säätutkamittauksiin ja alueen varoituspäalveluihin. Yhteysviranomaisen pitää erittäin tärkeänä, että YVA-selostuksessa otetaan mahdollinen säätutkaan kohdistuva häiriövaikutus huomioon ja pyritään suunnittelulla ja voimaloiden sijoittelulla estämään mahdollinen häiriövaikutus.

Asutus, elinolot, viihtyvyys ja terveys

Yhteysviranomaisen suhtautuu myönteisesti suunniteltuun asukaskyselyyn. Asukaskyselyssä olisi hyvä huomioida paikallisten asukkaiden lisäksi loma-asukkaat. Yhteysviranomaisen huomauttaa asukaskyselystä, että arviointiohjelmassa jää epäselväksi se, miten asukaskysely käytännössä toteutetaan ja miten siitä tiedotetaan alueen asukkaita ja loma-asukkaita niin että kaikki saavat asiasta tiedon. Arviointiohjelman perusteella yhteysviranomaisen ei voi ottaa kantaa siihen, onko asukaskysely riittävän kattava. Yhteysviranomaisen kuitenkin pitää erittäin tärkeänä sitä, että asukaskyselystä tiedotetaan riittävästi, mikäli asukaskysely toteutetaan sähköisesti. Yhteysviranomaisen lisää viitaten terveydensuojeluviranomaisen lausuntoon, että pelkästään sähköinen asukaskysely ei tavoita kaikkia osallisia, joten vaihtoehtoiseen menetelmään tulee panostaa. Arviointiohjelmassa ei ollut mainintaa vaihtoehtoisesta kyselystä.

Terveydensuojeluviranomaisen toteaa lausunnossaan, että arvioinnin tueksi toteutettava asukaskysely tulee ulottaa riittävän kauas, tässä hankkeessa myös kunta-/maakuntarajan yli. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän lausuntoon.

Arviointiohjelman lausunnoissa ja etenkin mielipiteissä tuodaan esille alueen harva asutus, hiljaisuus ja luonnonrauha, joiden vuoksi alueelle on hakeuduttu. Mielipiteissä korostuu, että asukkaat kokevat, että tuulivoimalat aiheuttavat melu-, välke ja maisemahaittoja niin pysyvään asutukseen kuin myös loma-asutukseen. Tällä koetaan olevan negatiivinen vaikutus alueen viihtyisyyteen. Lisäksi paikalliset ovat huolissaan muiden Vaarinkankaan läheisyyteen suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutuksista alueeseen ja viihtyisyyteen.

Mielipiteissä ja lausunnoissa on esitetty huoli myös tuulivoiman vaikutuksesta Vaarinkankaan alueen virkistyskäyttöön ja metsästykseen. YVA-selostuksessa tulee selkeästi tuoda ilmi mahdolliset vaikutukset virkistyskäyttöön ja metsästykseen rakentamisen ja käytön ajalta ja vaikutusten lieventämistoimet.

Hankkeesta vastaavan tulee tutustua kaikkiin YVA-ohjelmasta annettuihin mielipiteisiin ja varmistaa, että niissä esitettyihin huolenaiheisiin kiinnitetään riittävästi huomiota arviointiselostuksen laatimisessa. Lisäksi, vaikka YVA-menettely ei mahdollistakaan vaikutusten kiinteistökohtaista tarkastelua, on selostuksessa mahdollista kootusti ja yleisellä tasolla esittää vastaukset mielipiteissä toistuvasti esille nouseviin huolenaiheisiin.

Liikennevaikutukset

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualueen näkemyksen mukaan liikennevaikutusten osalta arviointimenetelmät on kuvattu suppeasti. Yhteysviranomaisen toteaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausuntoon viitaten, että liikennemäärät, suunnitellut rakentamisen aikaiset muut kuljetusreitit sekä uudet ja parannettavat tieosuudet on hyvä esittää selkeinä karttaesityksinä. Rakentamisen aikaisten liikennemäärien arvioinnissa on syytä huomioida tyhjänä ajo, ajojen säännöllisyys ja mahdolliset liikennehuiput. Erikoiskuljetusreittien osalta kartassa olisi hyvä esittää tienumerot. YVA-selostukseen on aiheellista selvittää hankkeen edellyttämien kuljetusten vaikutukset alueelle johtavaan tiestöön ja siltoihin sekä mahdolliset vahvistamis- että parantamistarpeet. Liikennevaikutusten arviointi on tehtävä erityisen huolella kuljetusreittien varrelle sijoittuvaan asutukseen kohdistuvien häiriötekijöiden, kuten melun, värinän ja pölyn sekä liikenneturvallisuuden osalta. Lisäksi YVA-selostuksesta on tärkeää käydä ilmi, mitä kautta kulku hankealueelle tapahtuu maanteiltä. Liikenteellisiä vaikutuksia tulee tarkastella koko kuljetusreitillä osalta, aina satamasta lähtien. Yhteysviranomaisen pyytää täydentämään arviointimenetelmiä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen mukaan hankkeesta on syytä laatia erillinen liikenteellinen saavutettavuusselvitys hyvissä ajoin ennen hankkeen rakentamista.

Yhteysviranomaisen lisää viitaten Väyläviraston lausuntoon, että hankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen ja muistuttaa, että tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky ja mahdollinen liikennemerkkien

ja valaisinpylväiden siirto ja liittymien avartaminen on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia.

Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan liikenteen osalta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Väyläviraston ja Traficomin lausunnot YVA-ohjelmasta ja huomioimaan tarvittavat luvat, suunnitelmat ja selvitykset YVA-selostuksessa ja suunnittelun jatkovaiheessa.

Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että yhteisvaikutusten arviointi on erittäin tärkeää, koska hanke sijoittuu kahden kunnan rajalle. Kuten YVA-ohjelmassa todetaan, Puolangan, Paltamon ja Vaalan kuntien alueelle on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita ja sen vuoksi on tärkeää, että yhteisvaikutukset arvioidaan riittävällä tarkkuudella niin kattavasti kuin muiden hankkeiden osalta on mahdollista. Myös mielipiteissä ja lausunnoissa on esitetty huoli mahdollisista hankkeen yhteisvaikutuksista alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Yhteysviranomainen näkee hyvänä asiana, että tarkasteltavissa vaikutustyypeissä on yhteisvaikutusten määritetty erikseen ja yhteisvaikutusten vaikutusalueen rajaukset määrittyvät vähintään lähialueen käynnissä olevien YVA-hankkeiden mukaisesti.

Yhteisvaikutusten osalta yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa yhteisvaikutusten arviointimenetelmiä ei ole riittävästi kuvattu kaikkien ympäristövaikutusten osalta. YVA-selostuksessa täytyy selkeästi ilmaista, mitkä hankkeet otetaan yhteisvaikutusten tarkastelussa huomioon ja miltä kilometrisäteeltä. Yhteisvaikutusten osalta selostukseen tulee päivittää sen hetkiset lähialueiden hankkeiden tiedot ja tilanne.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostukseen tulee täsmentää yhteisvaikutusten arviointimenetelmiä erityisesti luontovaikutusten ja ihmisten elinoloihin, virkistyskäyttöön ja terveyteen liittyvien vaikutusten osalta. Melu- ja välke yhteisvaikutusten selvittämisen menetelmiä oli kuvattu YVA-ohjelmassa lyhyesti ja konkreettisesti, mutta esimerkiksi maiseman osalta yhteisvaikutusten selvittämisen osalta näkymäalueanalyysiin mukaan tulevat muut tuulivoimahankkeet tulee kuvata tarkasti ja esittää mallituksen tulokset selkeästi kuvasovitteilla. Maisemavaikutusten osalta yhteisvaikutusten tarkastelua tulee laajentaa kaukokohteisiin eli yli 20 kilometrin päähän. Yhteisvaikutusten arvioinnissa yhteysviranomainen kannustaa lisäksi hyödyntämään Pohjois-Pohjanmaan liiton teettämän TUULI-hankkeen selvitysten tuloksia Vaarinkankaan suunnittelussa, erityisesti maisemaselvityksen osalta.

Arviointiohjelmassa on mainittu, että hankealueen ympäristössä on (n. 30 km säteellä) 13 eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Osa näistä hankkeista rajautuu toisiinsa ja muodostaa yhdessä laajempia tuulivoima-

alueita. Luonnonvarakeskus on lausunnossaan todennut, että tämän hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. susi ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Yhteysviranomaisen pitää erityisen tärkeänä sitä, että hankkeiden yhteisvaikutukset arvioidaan kattavasti. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee erityistä huomiota kiinnittää ekologiin yhteyksiin, luonnoltaan ehjien aluekokonaisuuksien pirstoutumiseen, eri lajeille soveliaan elinympäristön turvaamiseen, uhanalaisiin lajeihin ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

Yhteisvaikutuksissa on syytä huomioida myös maakunnasta tulevien raaka-aineiden riittävyys esimerkiksi maa-ainesten osalta. Yhteysviranomaisen toteaa viitaten Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausuntoon, että muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa on hyvä selvittää myös yhteisvaikutukset liikenteeseen sekä kuljetuksiin käytettävään tieverkkoon, mikäli hankkeiden rakentaminen voi tapahtua samanaikaisesti. Myös liikenteen päästöt tulisi arvioida kokonaisuudessaan.

Yhteisvaikutusten kuvaamisessa olisi hyvä huomioida myös ajallinen tarkastelu eri hankkeiden kanssa, esimerkiksi liikenteen näkökulmasta. YVA-selostuksessa olisi hyvä huomioida tuulivoimapuiston rakentamisen, käytön aikaiset ja purkamisen yhteisvaikutukset. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että yhteisvaikutusten osalta vaikutusalueet ovat erilaisia ja eri vaikutuksilla on eri vaikutusalueet.

Vaikutusten lieventämistoimet ja seuranta

YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää muun muassa kuvaus hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisistä merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä ja seurannasta. Sisällöstä säädetään tarkemmin YVA-asetuksen 4 §:ssä. Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä mainitun pykälän mukaisesti arviointiselostuksessa on esitettävä tarpeellisessa määrin ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia sekä ehdotus mahdollisista merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyvistä seurantajärjestelyistä.

Sähkönsiirtoon liittyviä seikkoja

Hankkeen YVA-ohjelmassa tarkasteltu tuulivoimalamäärien lisäksi kolmea eri sähkönsiirron vaihtoehtoa. YVA-ohjelmassa todetaan, että sähkönsiirron suunnittelun lähtökohtana on ollut Fingridin osoittama

verkkoliityntäpaikka. Lisäksi on pyritty löytämään sähkönsiirtoratkaisu, joka mahdollistaa sekä Vaarinkankaan että Haarasuonkankaan hankkeiden verkkoliitynnän.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnoissa on korostettu sähkönsiirtoon liittyen, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään.

Luonnonsuojeluyhdistykset huomauttavat, että sähkönsiirron reittivaihtoehto SVE1 sijoittuu noin 100 metrin etäisyydelle ja vaihtoehto SVE2 noin 700 metrin etäisyydelle Joutensuon Natura-alueesta. Molempien voimalinjavaihtoehtojen eteläisin osa sijaitsee linnuston näkökulmasta erittäin lähellä Joutensuota, jonka pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa kurki, metsähanhi ja äärimmäisen uhanalainen suokukko.

Yhteysviranomaisen katsoo, että voimajohdon ja muiden lähialueelle suunniteltujen hankkeiden ml. uusien voimajohtojen yhteisvaikutukset linnuston osalta tulee arvioida huolella. Yhteysviranomaisen muodostaa lopullisen kantansa Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta Joutensuon Natura-alueen osalta arvioinnin valmistuttua.

Yhteysviranomaisen lisää, että Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Vaalan kunnan lausunnoissa tuli esiin sähkönsiirtoon liittyen, että hankkeen sähkönsiirtoa on tärkeää suunnitella yhteistyössä alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa, vaikutusten minimoimiseksi. Molemmissa lausunnoissa nähtiin tärkeänä, että sähkönsiirrossa huomioidaan Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavat ja niiden suunnittelumääräykset sähkönsiirron osalta. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan sähkönsiirron suunnittelussa edellä mainitut lausunnot.

Lisäksi yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan Fingridin lausunnon ja siinä esitetyt vaatimukset sähköverkkoon liittymiseksi. Yhteysviranomaisen kehottaa jatkamaan tiivistä yhteistyötä Fingridin ja muiden alueella tuulivoimaa suunnittelevien hanketoimijoiden kanssa. Hyvällä suunnittelulla saadaan aikaan mahdollisimman tarkoituksen mukainen voimajohtoverkko, jolla varmistetaan huoltovarmuus myös tulevaisuudessa. Myös johtokäytävien vaikutusten arvioinnissa pirstoutumisen vaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota ja arvioida sen merkittävyyttä sekä lajiston, luontotyyppien että luonnonmonimuotoisuuden näkökulmasta.

Arvioitavat vaikutukset

Arviointiohjelman tarkoituksena on kertoa mitä ja miten hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutuksia aiotaan arvioida, mitä menetelmiä arvioinneissa käytetään ja mitä epävarmuuksia arviointiin liittyy. Uuden YVA-lain

mukaisesti arviointiohjelmalla on yhteys arviointiselostukseen ja siitä annettavaan perusteltuun päätelmään. Arviointiselostuksessa on oltava kuvaus hankkeen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista (YVA-laki 19 §). Vastaavasti viranomainen laatii perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista (YVA-laki 23 §).

Ympäristövaikutuksia selvittäessä painopiste asetetaan merkittäviksi arvioituihin ja koettuihin vaikutuksiin. Tässä hankkeessa on alustavasti arvioitu, että vaikutuksia ovat erityisesti maisemavaikutukset, melu- ja välkevaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden lähialueen hankkeiden kanssa. Yhteysviranomainen toteaa lausuntojen ja esitettyjen mielipiteiden perusteella, että edellä mainittujen vaikutusten lisäksi merkittäviä vaikutuksia ovat myös luonnon monimuotoisuuden ja ekologisiin yhteyksiin sekä ihmisiin kohdistuvat vaikutukset.

Muut vaikutukset

Mielipiteissä tuotiin esille huoli kiinteistöjen arvon laskusta. Vaikka YVA-menettely ei mahdollistakaan vaikutusten kiinteistökohtaista tarkastelua, yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa on mahdollista kootusti ja yleisellä tasolla esittää arvio mm. kiinteistöjen arvon alenemisesta.

YVA-ohjelman kuvassa 2-1 on kuvattu Vaarinkankaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn ja kaavoituksen alustavaa aikataulua. Kuvan taulukossa on arvioitu mm. viranomaisneuvottelujen ajankohdat. Taulukon mukainen viranomaisneuvottelu tarkoittanee MRL 66 §:ssä tarkoitettuja viranomaisneuvotteluja. Neuvottelun ajankohdista on tarkemmin säädetty MRA 18 §:ssä. Yhteysviranomainen toteaa, että taulukon viranomaisneuvottelujen ajankohtaa tulisi tarkentaa YVA-selostuksessa. Todettakoon, että taulukossa esitettyä 1. viranomaisneuvottelua 04/2023 ei ole pidetty. Yhteysviranomainen pitää erityisen tärkeänä, että kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu ajoittuisi vaiheeseen, jolloin yhteysviranomaisen lausunto YVA-ohjelmasta on saatu, mutta ennen kuin kaavaluonnos asetetaan nähtäville. Taulukossa arvioitu ajankohta 04/2024 vaikuttaisi ajoittuvan oikeaan aikaan kyseiselle neuvottelulle.

Taulukossa ei ole arvioitu mahdollisten kaavoitukseen liittyvien työneuvottelujen ajankohtia. Koska MRA 18 §:n mukaan toinen viranomaisneuvottelu järjestetään vain tarvittaessa, yhteysviranomainen esittää, että siinä vaiheessa, kun yhteysviranomainen on antanut YVA-selostuksesta perustellun päätelmän, pidettäisiin kaavoitukseen liittyvä työneuvottelu, ennen kuin kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville.

Vaikutusten seuranta ja ehkäisy

YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaisesti arviointiselostuksessa on oltava ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Mikäli hanke toteutuu, haitallisten vaikutusten lieventämiskeinojen käyttöönotto nousee keskeiseksi.

YVA-selostuksessa tulee esittää seurantaan liittyviä menetelmiä, miten hankkeessa todetut merkittävimpien vaikutuksien seuranta ja lievennys toteutuu.

Yhteysviranomaisen lausunnon huomioon ottaminen

Arviointiselostuksessa on esitettävä YVA-asetuksen 277/2017 4 §:n mukaan selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon.

Yleistajuinen ja havainnollinen yhteenveto arviointiselostuksesta

Arviointiselostuksessa on oltava yhteenveto valtioneuvoston asetuksen (277/2017) 4 § nojalla. Yleistajuisen ja havainnollisen tiivistelmän tulee esittää asiakokonaisuus tiiviissä ja ymmärrettävässä muodossa asianomaisten osallistamisen parantamiseksi

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

YVA-ohjelmasta tiedottaminen, kuuleminen ja muu osallistumisen järjestäminen on kuvailtu kappaleessa 6.

Kuten todettu, lakisääteisen tiedottamisen ja kuulemisen lisäksi YVA-menettelyssä osallistamista varten on perustettu seurantaryhmä, jonka tarkoituksena on saada tietoa ja näkemyksiä hankkeesta ja sen vaikutuksista eri osapuolilta. Arviointiohjelmasta on myös järjestetty yleisötilaisuus, johon on voinut osallistua joko paikan päällä tai etäyhteydellä.

Yhteysviranomainen toteaa, että metsästysseuran lausunnossa mainittiin kaksi muutakin Vaarinkankaan alueella toimivaa metsästysseuraa, Mätäs Erä ry ja Metsästysseura Rita ry. Yhteysviranomainen katsoo, että heidät olisi hyvä pyytää mukaan seurantaryhmään.

YVA-ohjelman kuulemisaika täyttää YVA-lain vaatimukset, ja arviointiohjelmaa on pidetty nähtävillä 30 vuorokautta 4.10.-2.11.2023. Tänä aikana arviointiohjelmasta on voinut YVA-lain mukaisesti toimittaa mielipiteitä ja lausuntoja.

Osallistamisen osalta yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa esitetyn asukaskyselyn toteutus ja siitä tiedottaminen jää epäselväksi ja pyytää huomioimaan myös terveydensuojeluviranomaisen kommentin

siitä, että sähköiseen kyselyyn vastaaminen ei ole kaikille mahdollista ja pyytää hanketoimijaa/konsulttia laatimaan myös vaihtoehdoisen kyselyn. Yhteysviranomaisen lisää, että sähköisesti tehtävästä asukaskyselystä on syytä tiedottaa erittäin hyvin.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman laatimisesta on vastannut konsulttityönä AFRY Finland Oy, jonka työryhmän asiantuntijat ja heidän osaaminen on esitetty arviointiohjelmassa. Hankevastaava on tuulivoimahankkeiden kehittämiseen keskittynyt yritys, jolla voidaan katsoa olevan erityisosaamista alalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankevastaavalla ja sen käyttämillä asiantuntijoilla on tehtävään riittävä asiantuntemus.

Yhteysviranomaisen johtopäätökset arviointiohjelman laajuudesta ja tarkkuudesta sekä selvitysten yhteensovittamisesta muissa laeissa edellytettujen selvitysten kanssa

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma täyttää YVA-asetuksen 3 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset ja arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Lausunnossa esitetyt tarkennukset ja lisäykset on otettava huomioon YVA-asetuksen 4 §:n mukaisesti laadittaessa YVA-selostusta sekä kuvattava, miten yhteysviranomaisen lausunto on otettu arviointiselostuksessa huomioon. Muilta osin yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelma on tehty kokonaisuudessaan hyvin ja kattavasti.

Ympäristövaikutuksia selvittäessä painopiste asetetaan merkittäviksi arvioituihin ja koettuihin vaikutuksiin. Tässä hankkeessa on alustavasti arvioitu, että vaikutuksia ovat erityisesti maisemavaikutukset, melu- ja välkevaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden lähialueen hankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen toteaa lausuntojen ja esitettyjen mielipiteiden perusteella, että edellä mainittujen vaikutusten lisäksi merkittäviä vaikutuksia ovat myös luonnon monimuotoisuuden ja ekologisiin yhteyksiin sekä ihmisiin kohdistuvat vaikutukset.

YVA-ohjelmasta saadun palautteen perusteella hankkeen lähialueen sekä vakituiset asukkaat että loma-asukkaat ovat huolissaan omaan elinympäristöön kohdistuvista suorista ja epäsuorista vaikutuksista, kuten melu- ja välkevaikutuksista, maisemavaikutuksista sekä kiinteistöjen arvon alenemisesta. Lisäksi mielipiteissä korostui huoli usean alueelle suunnitteilla olevan hankkeen yhteisvaikutuksista. Yhteysviranomaisen katsoo myös, että hankkeen yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa

on syytä tarkastella mahdollisimman kattavasti eri ympäristövaikutusten osalta.

Yhteysviranomainen toteaa maisemavaikutusten selvittämisen osalta, että maisemavaikutukset tulee selvittää laajemmin kuin 12 km säteellä. Ympäristöministeriön ohjeistukseen viitaten yhteysviranomainen pyytää maisemavaikutusten selvittämistä kaukovaikutusten osalta 25 kilometrin säteellä.

Luontovaikutukset nousivat esiin lausunnoissa ja mielipiteissä. Hankkeessa tulee huomioida luontovaikutusten osalta erityisesti suden ja metsäpeuran elinalueet sekä linnustovaikutukset. Lisäksi keskeistä olisi huomioida alueen ekologiset käytävät ja estää niiden pirstoutumista. Luontoselvitykset on katsottu puutteellisena ja yhteysviranomainen pyytää täydentämään selvityksiä.

Sähkönsiirron vaihtoehtojen kohdalla yhteysviranomainen pyytää poistamaan nollavaihtoehdon ja korvaamaan vaihtoehdot numeroilla 1, 2 ja 3.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeesta vastaavan tuleekin tutustua kaikkiin YVA-ohjelmasta saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin sekä varmistaa, että niissä esitettyihin huolenaiheisiin kiinnitetään riittävästi huomiota YVA-selostusta laadittaessa. Hankkeessa korostuvat erityisesti yhteisvaikutukset seudun muiden vireillä olevien tuulivoimahankkeiden kanssa ja näin ollen yhteysviranomainen pitää tärkeänä eri toteutusvaihtoehtojen monipuolista tarkastelua myös sähkönsiirto huomioiden tuulivoimaloiden ohella.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointi voidaan laatia YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti täydennettynä seikoilla, jotka tässä lausunnossa on tuotu esille.

ARVIOINTIOHJELMALAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus toimittaa lausuntonsa ja kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/ ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/vaarinkangastuulivoimaYVA.

SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 8000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11-17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Kainuun ELY-keskus
PL 115 87101
Kajaani

Käyntiosoite:
Kalliokatu 4
87100 Kajaani

Puhelinvaihe 029502 3500
Sähköposti: kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1259/2021) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto-keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2022.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Ympäristöasiantuntija Emma Keränen ja ratkaissut Johtaja Sari Myllyoja.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet:

Lyytinen Sirpa, alueidenkäyttöasiantuntija
Nurkkala Anu, alueidenkäytönasiantuntija
Saastamoinen Jouko, luonnonsuojeluasiantuntija
Väisänen Jenni, ympäristöasiantuntija

5.10.2023

KAIELY/241/2023

Moilanen Elli, ympäristöasiantuntija

Liitteet

Lausunnot
Mieli piteet
Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Jakelu

Hankkeesta vastaava

Tiedoksi

Lausunnon antajat
Mieli piteen esittäjät